

DÖDSORSAKERNÄ OCH DÖDLIGHETEN

I

HELSINGBORG

1876—1890.

AKADEMISK AFHANDLING

AF

CARL LINDMAN
MEDICINE LICENTIAI.

STOCKHOLM
SAMSON & WALLIN.

DÖDSORSAKERNÄ OCH DÖDLIGHETEN

I

HELSINGBORG

1876—1890.

AKADEMISK AFHANDLING

SOM MED VEDERBÖRLIGT TILLSTÄND
FÖR VINNANDE AF MEDICINE DOKTORSGRAD VID LUNDS UNIVERSITET
TILL OFFENTLIG GRANSKNING FRAMSTÄLLES
Å AUDITORIET N° VI
LÖRDAGEN DEN 3 NOVEMBER 1894 KL. 10 F. M.

AF

CARL LINDMAN
MEDICINE LICENTIAT

~~HELSINGBORG~~
SCHMIDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAGS TRYCKERI,
1894.

Efterföljande undersökning redogör för dödsorsakerna och dödligheten i Helsingborg 1876—1890. Under dessa år har Helsingborg i många afseenden gått framåt i högre grad än någon annan stad i Sverige; dess folkmängd har mer än fördubblats, nya, stora stadsdelar hafva vuxit upp och storartade förbättringar i den allmänna hygienien hafva utförts. Det har därför synt mig af intresse att undersöka, huru dödligheten under denna tidsperiod gestaltat sig.

Undersökningen är utarbetad fullständigt efter mönster af Professor K. Linroths arbete: Dödsorsakerna och dödligheten i Stockholm 1871—1890. Dels anser jag nemligen uppställningen af, och för öfrigt hela nämnda arbete synnerligen förträffliga och dels synes det mig lämpligt att dylika öfversigter blifva så mycket som möjligt ensartade. Ty af ett arbete med så ringa material som mitt kan man väl knappast vänta något vidare resultat med mindre det jämföres med andra liknande.

Materialet till undersökningen utgöres af de hos Helsovårdsnämnden förvarade dödsattesterna öfver dödsfallen i Helsingborg 1876—1890. Vid ordnandet af dem har jag ansett lämpligast att följa den nya dödsorsaksnomenklaturen af 1891. I de olika dödsorsaksgrupperna och de viktigare enskilda dödsorsakerna hafva dödsfallen fördelats på femårsperioder, kön och åldersklasser samt årstider; och de tabeller som utgöra 3:dje delen af detta arbete upptaga de absoluta tal, som sålunda erhållits. I 1:sta och 2:dra delarna användas nästan uteslutande jämförelsetal s. k. "dödstal" och "mätare" för dem.

Om begreppen "dödstal" och "mätare" tillåter jag mig citera följande ur Linroths öfvannämnda arbete: "Dödstal (dt.) är uttrycket för antalet döda per år och jämna tusental af medelfolkmängden. I fråga om dödsorsakerna äro dödstalen i detta arbete beräknade på 10,000 invånare, hvilket angifves genom tecknet $\frac{0}{000}$. Vanligen afser man med dödstal dödligheten pro mille $\frac{0}{00}$. Så äfven här vid behandlingen af dödligheten i allmänhet. Men då det gäller för särskilda dödsorsaker, blifva talen ofta så små, att det syntes tjenligare att räkna på 10,000 invånare för att få hela tal. Till undvikande af otydlighet har detsamma måst ske äfven i fall, då

promilleberäkning skulle gifvit tillräckligt stora siffror." — Om det t. ex. anföres, att dödstalet för medfödda bildningsfel och sjukdomar 1876—1890 är 8,1 ‰, så är dermed sagdt, att årligen under denna tidrymd i Helsingborg af dessa sjukdomar aflidet 8,1 på hvarje 10,000-tal af periodens medelfolkmängd. Säges det att april månads dödstal för samma sjukdom och tid är 4,7 ‰, så menas dermed, att om dödligheten hela året rundt varit lika hög som i medeltal för aprilmånaderna, skulle 4,7 personer årligen dött af 10,000 o. s. v.

"Med dödstalens mätare, afse vi tal som i lättfattliga siffror angifva den inbördes storleken af en grupp på ett eller annat sätt sammanhörande eller jemförliga dödstal. Om t. ex. alla månadernas dödstal för en dödsorsak uträknats, så erhålles mätare för dem genom att sätta hela det motsvarande årets dödstal = 100 och derpå räkna ut, huru stora månadsdödstalen i förhållande dertill äro".

För att kunna jemföra dödligheten, har jag för de olika dödsorsaksgrupperna anført dödstal för Helsingborg, Skånska städerna och Stockholm. För Stockholm äro dessa dödstal hemtade ur Linroths arbete, för de båda öfriga äro de beräknade ur Medicinalstyrelsens uppgifter i Bidrag till Sveriges officiella statistik. Alla äro således beräknade enligt 1874 års nomenklatur.

För de vigtigare särskilda sjukdomarna har jag anført dödstal för Helsingborg och Stockholm.

Innan jag öfvergår till det egentliga ämnet, vill jag lemna några korta meddelanden om Helsingborgs vigtigare topografiska, hygieniska och statistiska förhållanden.

Sjö- och Stapelstaden Helsingborg är belägen, på 56° 3' nordlig Latitud och 12° 42' östlig Longitud från Greenwich, vid Öresund på en helt smal och låg kuststräcka, som genom en ungefär 30 meter hög, temligen brant landafsats afgränsas från en högre platå eller slätt, hvilken utbreder sig öster om staden. Afståndet mellan denna landafsats och stranden är norr om Helsingborg endast ungefär 150 meter; men söder ut ökar det sig till öfver 1,500 meter och afsatsen blir samtidigt här mindre skarp ¹⁾).

Strandremsan utgöres af ett sandlager, som hvilar på en delvis kolförande formation af sandsten och skifferlager. Norr om staden är den lösa jordbetäckningen temligen obetydlig — 1 à 2 meter — men söder om staden anträffas den fasta berggrunden först på ett ganska betydligt djup. Vid borrhningar, som företogos 1879 befanns markens beskaffenhet ungefär midt å den plats, der nu husaretablissemmentet är beläget, vara följande: 6 fot sand och grus, 11 fot qvicksand och qvicksandsgrus, 3 fot mossjord och mörkare sand, 1 fot lera, 1 fot qvicksand samt 4 fot skifferlera af lösare och fastare beskaffenhet. Borrdjupet var 26 fot; afståndet till vattenytan 7 fot. Höjden öfver hafvet 20 à 25 fot ²⁾).

Å platån öster om staden utgöres marken öfverst af ett myllager af ungefär 0,5 meters mäktighet, under detta något lera och derunder ett sandlager af mycket olika mäktighet, varierande emellan 1 och 12 meter, så ett lager af lera och till sist lerskiffer och sandstenslager. Det grundvatten, som i stor mängd finnes i detta sandlager, gifver upphof till flera rika, naturliga källor.

Af Stadsingenjören R. Söderqvist har jag erhållit följande uppgifter om temperatur och nederbörd, observerade vid Helsingborgs vattenverk åren 1888—1893.

¹⁾ Sveriges geologiska undersökning. Beskrifning till kartbladet Helsingborg.

²⁾ Tidskrift i militär helsovård 1880 sid. 190.

Medeltemperatur.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Års-medeltemp.
1888	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 5,43	+ 2,22	— 1,62	
1889	— 2,49	— 5,80	— 3,43	+ 4,11	+ 14,85	+ 19,19	+ 16,32	+ 14,69	+ 10,74	+ 7,44	+ 4,44	— 1,63	+ 6,57
1890	+ 1,63	— 1,52	+ 3,12	+ 5,69	+ 13,58	+ 14,01	+ 15,38	+ 16,02	+ 13,28	+ 7,18	+ 3,96	— 3,87	+ 7,68
1891	— 4,97	— 1,30	+ 1,12	+ 4,38	+ 10,79	+ 15,27	+ 18,36	+ 14,80	+ 13,35	+ 9,44	+ 2,59	+ 2,19	+ 7,69
1892	— 3,17	— 2,41	— 1,55	+ 4,76	+ 9,89	+ 13,58	+ 14,85	+ 15,15	+ 11,90	+ 6,34	+ 3,36	— 3,41	+ 6,65
1893	— 10,22	— 3,52	+ 1,42	+ 5,04	+ 7,61	+ 13,99	+ 15,36	+ 15,05	+ 10,17				
Medeltal	— 3,84	— 2,97	+ 0,13	+ 4,77	+ 11,34	+ 15,21	+ 16,07	+ 15,14	+ 11,88	+ 7,16	+ 3,31	+ 1,66	+ 7,15

Årsmedeltemperaturen var således + 7,15. Den varmaste månaden var Juli med en medeltemperatur af + 16,07, den kallaste Januari med en medeltemperatur af — 3,84. Såsom af följande tabell framgår var den högsta observerade temperaturen + 30, den lägsta — 28.

Högsta och lägsta observerade temperaturgrader.

	Januari.	Februari.	Juni.	Juli.	Augusti.	November.	December.
1888	—	—	—	—	—	— 7,0	— 7,0
1889	— 12,0	— 20,0	+ 30,0	+ 25,0	+ 25,0	— 12,0	— 12,0
1890	— 6,0	— 11,0	+ 23,0	+ 26,0	+ 24,0	— 11,0	— 15,0
1891	— 17,0	— 9,0	+ 30,0	+ 26,0	+ 21,0	— 8,0	— 10,0
1892	— 14,0	— 16,0	+ 25,0	+ 25,0	+ 30,0	— 11,0	— 17,0
1893	— 28,0	— 21,0	+ 23,0	+ 26,0	+ 25,0		

Nederbörd i millimeter.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Summa.
1888	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21,4	28,4	20,2	69,8
1889	9,6	30,4	25,0	33,6	20,8	41,0	91,7	159,4	106,0	53,0	36,6	9,0	616,1
1890	55,2	2,4	32,0	49,8	32,2	38,8	71,6	84,6	16,2	83,3	39,1	1,0	506,2
1891	31,0	16,6	35,4	16,4	64,0	90,6	58,6	191,5	33,6	73,0	44,6	75,2	730,6
1892	52,8	10,1	6,4	39,0	51,9	88,5	61,6	82,6	61,0	122,4	7,4	40,0	623,7
1893	35,7	40,6	30,8	7,4	18,8	16,3	65,6	111,4	85,1	—	—	—	412,0
Medeltal	36,8	20,0	25,9	29,2	37,5	55,0	69,8	125,9	60,4	70,6	31,2	29,1	591,4

Medeltalet för årliga nederbörden under dessa 5 år har således varit 591,4 mm. Augusti månad visar den största nederbörden 125,9 mm., Februari månad den minsta 20,0 mm.

Beträffande vindens riktning och styrka har jag af lotsar och sjökaptener fått den samstämmiga uppgift att, under ett par månader på våren, vinden ofta är ostlig, men under större delen af året blåser hård vestlig eller nordvestlig vind.

Såsom af kartan A synes utgjordes staden Helsingborg 1876 af en central del belägen på den smala strandremsan och derifrån utskickades likasom trenne armar: en åt norr, en — långvinkelsgatan — åt öster uppför och upp på höjdsplatån, en — södergatan — söder ut. Under de 15 åren 1876—1890 har emellertid Helsingborg genomgått en storartad utveckling. Naturen pekade på, åt hvilket håll staden borde växa; och vi finna också af kartan B, att på söder vuxit upp en präktig, ny stadsdel. Men det var som om staden tyckte att dess grund var för smal, och därför eröfrades från Öresund stora sträckor, af hvilka somliga omvandlades till rymliga och bekväma hamnar, andra torrlades och bebyggdes med fabriker och industriella anläggningar.

Det sätt, på hvilken staden är byggd, dess öppna platser och planteringar synas af de båda kartorna bättre än genom hvarje beskrifning.

Liksom i alla gamla städer äro också i Helsingborg somliga af gatorna i de äldre stadsdelarna krokiga och smala. I de nya stadsdelarna deremot äro samtliga

gator raka och minst 12 meter breda. Tre af de största gatorna i södra delen af staden hafva planlagts till en bredd af 30 meter.

Gatubeläggningen består i stadens centrum af tuktad sten; annars af makadam. Alla rännstenar äro stensatta.

Beträffande Helsingborgs viktigare hygieniska förhållanden, samt hvad som härför under åren 1876—1890 är gjordt, vill jag meddela följande:

A. Vattentillgången, vattenafloppen, vattens afledande samt marks torrläggning¹⁾.

1875. Tillgången på vatten är god. Östra delen af den egentliga staden eger riklig tillgång på ovanligt godt dricksvatten. Ut i öfriga delar af staden är vattnet mindre godt och har nämnden därför hos stadsfullmäktige gjort framställning om anbringande af artesiska brunnar.

Vattenafloppen äro inom större delen af staden dåliga. Enligt stadsfullmäktiges beslut skola stora "kloakledningar" anläggas i vestra delen af staden.

1876. Anläggnigar af "kloakledningar" pågår.

1877. Borrhningar hafva blifvit försökta men med detta arbete har man ånyo upphört.

Större delen af staden är försedd med kloakledning, hvars utvidgning är beslutad.

1879. Afloppen ytterligare utvidgade.

1880. Förslag om vattenledning, emedan dricksvattnet i flera brunnar orenats genom utströmningar från gasledningen.

1881. Vattenafloppen ytterligare utvidgade.

1882. Undersökning vidtagen för anläggande af en allmän vattenledning.

1883. Vattenledningsanläggning med sjelftryck påbörjad.

1884. Vattenledningen färdig inom hela nedre delen af staden. Åtskilliga brunnar med dåligt vatten förbjudna.

1885. Vattenledningen under året utsträckt till hela staden. Nya kloakledningar anlagda.

1887. Staden har fullständig kloakledning som under år 1887 utsträckts till de nya kvarter, hvilka under året bebygts.

Sedan vattenfiltrerna fullbordats, befinnes vattenledningsvattnet rent.

1889. Fullständig vatten- och kloakledning. Dricksvattnet af bästa beskaffenhet, sedan filterbassinen anlagts.

1891. Riklig vattentillgång genom fullständig vattenledning och äfven springbrunnar med sjelfverkande tryck.

Afledningen sker genom stensatta rännstenar och en fullständig kloakledning, som dock bör förses med vattenlås.

¹⁾ Det med liten stil tryckta är ordagrant återgifvet ur Medicinal-Styrelsens årliga berättelse i Bidrag till Sveriges officiella statistik och utgör utdrag ur Helsovårdsnämndens årsberättelse

Vattenledning finnes i staden sedan år 1884. År 1877 borrades visserligen 4 st. artesiska brunnar, men "af dessa brunnar hafva åtminstone de tre endast i ringa grad uppfyllt det med dem afsedda ändamål, att gifva rikligt och godt dricksvatten."¹⁾ Arbetet med den nuvarande vattenledningen påbörjades under år 1883 och under detta och följande år fullbordades sugrörsledningar, samlingsbassin och rörnätet i nedre delen af staden. Under loppet af år 1885 uppfördes vattentorn med dertill hörande uppfodringsverk och anlades rörledning till de högre belägna kvarteren vid Långvinkelsgatan.

Det vatten, som användes till vattenledningen består af ett jernhaltigt grundvatten, som uppsamlas i den på platån öster om staden belägna marken. Det uppsamlas här i sugrörsledningar med brunnar af tegel och befrias, innan det upptages i samlingsbassinen, i ett filtrum enligt Söderqvists metod från största delen af sin jernhalt.

Vattnets beskaffenhet, efter filtreringen, framgår af följande år 1888 verkställda analys, dervid alla siffror beräknats på 100,000 delar vatten.

Syreförbrukning.	Total hårdhetsgrad.	Qvarstående hårdhetsgrad.	Jernmono-carbonat.	Fasta ämnen.	Ammoniak.
0.104	9.5	7.0	0.41	32.0	0.0

Vid slutet af år 1890 fanns vattenledning i 680 hus, således i 63 % af alla.

I slutet af 1870-talet började införas kloakledning; och utsträcktes densamma så småningom till alla kvarter, så att i början af 1880-talet hela staden var försedd härmed. På samma gång som denna kloakledning tjenstgör som aflopp för regn och spillvatten fungerar den äfven såsom en dräneringsledning. Fogarne emellan de rör, af hvilka den är sammansatt, äro nemligen endast på nedre hälften tätade. Härigenom kommer grundvattnet att hålla sig på en temligen konstant nivå, ungefär 1,5 meter under jordytan.

B. Aflägsnandet af afträdesämnen, sopor, hushållsaffall, förbrukadt vatten m. m.²⁾.

1876.	Kommunen har under året ombesörjt detta arbete.
1879.	Entreprenörer.
1882.	Entreprenörer antagne.

¹⁾ Styrelsens berättelse om Helsingborgs Vattenverk 1883.

²⁾ Se anm. sid. 8.

1884. Bortforslingen sker genom entreprenörer, förbrukadt vatten och flytande orenlighet afledes genom kloakerna.
1885. Fyratio tillsyningsmän hafva biträdt nämnden och dessutom under Juli—Augusti månader 3 extra sundhetspoliskonstaplar. För bortforsling af afträdesämnen är entreprenör antagen, förbrukadt vatten afledes genom kloakerna.
1888. Afträdesämnen, sopor och hushållsaffall bortföras genom enskilda entreprenörer.
1889. Afträdesämnen, sopor och hushållsaffall bortföras genom enskilda entreprenörer. Förbrukadt vatten och annan flytande orenlighet afföres genom kloakerna.
1891. Bortforsling sker två gånger i veckan dels genom entreprenörer och dels genom privat öfverenskommelse.

Det synes sålunda som om denna del af hygienien varit väl ordnad. Dock torde den först under 1891 omnämnda "privata öfverenskommelsen" — hvilken emellertid funnits under hela femtonårsperioden — anses för mindre tillfredsställande.

C. Begravningsplatser¹⁾.

1875. Genom stadens utvidgning åt söder är den nuvarande begravningsplatsen på trenne sidor omgifven af bebyggda stadsdelar. Som densamma derjemte är till omfånget så inskränkt att antagligen inom ett par år plats till vidare jordande af lik ej står att vinna, äro åtgärder vidtagna för anskaffande af ny plats.
1879. Beslutet om gamla kyrkogårdens utvidgande har af Kongl. Maj:t blifvit upphäfdt. Nya platsens läge är ännu icke bestämdt.
1883. Nya begravningsplatsens läge är nu bestämdt och arbeten påbörjade för dess anordnande.
1884. Nya begravningsplatsens anläggning har nära nog fullbordats under året och kommer den att begagnas från medio af 1885.
1885. Den nya begravningsplatsen har under 1885 fullbordats och tagits i bruk.

Den gamla kyrkogården, der, efter 1885, lik endast begrafvas i familjgrafvar, är, såsom af kartorna synes, belägen nedanför den förut omtalade höjdplatån, men sträcker sig terassformigt äfven uppför densamma. Hela kyrkogården är rikt planterad med lummiga träd. Redan år 1875 var den emellertid på trenne sidor omgifven af bebyggda stadsdelar. Den nya kyrkogården är belägen uppe på platån, öster om den gamla och synes i alla afseenden vara högst förträfflig.

D. Boningslägenheter, luftvexling¹⁾.

1875. Uti tvenne öfverbefolkade egendomar har utflyttning vid vite föreskrifvits.
1877. Folk- och småskolelokalerna besigtigade, minskning af elevantalet i ett par af dem påbjuden.

¹⁾ Se anm. sid. 8.

1881. Förbud utfärdade mot uthyrande af bostadslägenheter dels i källare och dels ofvanpå afträdeshus.
 1882. Förbud utfärdade mot uthyrande af bostadslägenheter dels i källare och dels ofvanpå afträdeshus.
 1883. En synnerligen fuktig bostadslägenhet utrymd.
 1884. I flera fall har nämnden förbjudit beboendet af fuktiga lägenheter och sådana der golfvet ligger lägre än angränsande markens yta.
 Skolstyrelsen ålades att låta anbringa bättre luftvexling i ett skolhus, innan det fick begagnas.
 1885. Otjenliga bostäder utrymda eller förbjudna t. v.
 1887. Tre för helsan skadliga lägenheter utrymda.

Antalet hus i Helsingborg, enligt uppgifter i mantalslängderna var

1876	739
1880	825
1885	914
1890	1,072

Således har under dessa femton åren i Helsingborg byggts 333 nya hus. De flesta af dessa äro 3 à 4 våningar höga, och af dem, som ligga i södra stadsdelen, äro de flesta inredda med små lägenheter på 2 à 3 rum till arbetarebostäder. Utom genom dessa nya hus har en mängd bostäder under perioden tillkommit, derigenom att gamla hus till- och ombyggts.

Alla de nya husen och större delen af de gamla äro uppförda af brändt tegel, af de äldsta husen finnas åtskilliga af korsvirke och brändt tegel.

En del af de lokaler, som användas till folkskolor, befunno sig under hela femtonårsperioden i ett ganska dåligt tillstånd. I fuktiga, låga rum, som saknade tillräckligt ljus och ventilerings, inpackades öfverfullt med barn.

Äfven stadens fattighus befann sig i ett mindre tillfredsställande tillstånd; och på grund af bristande utrymme måste åtskilliga personer "inhysas" i lokaler ute i staden.

I båda dessa afseenden har efter 1890 en högst betydande förbättring inträdt. Det nya folkskolehuset och det nya fattighuset — tvenne palatsliknande byggnader, belägna på höjden öster om staden — bära vittnesbörd om huru 1890-talets Helsingborg sörjer för det uppväxande släktet och för dem som genom omständigheterna äro oförmögna att försörja sig sjelfva.

E. Tillsyn öfver födoämnen och dryckesvaror¹⁾.

1878. Kött och öfriga torgtörda varor besigtigas af veterinär.
 1879. I 4 fall förbud mot försäljning af utbjudna födoämnen.
 1880. Under året har stadfästatts ordningsstadga angående besigtning af svin-kött och fläsk.

¹⁾ Se anm. sid. 8.

1881. Åtal dels för brott mot förbudet af svinkötts försäljning utan föregående besigtning, dels för försäljning af uppblåst kalf- och fårkött.
 1882. Åtal har egt rum för brott mot förbudet att försälja svinkött utan förutgången besigtning.
 1883. Försäljning förbjuden af ett parti smör.
 1886. Tillsyningsmän antagna

Särskild matvarustadga. fastställd af Kon. Befallningshafvande finnes i Helsingborg sedan 1888.

En omständighet som synes mig värd att omnämna är att alla slagterier äro belägna utanför staden. En del af dem, hvilka jag varit i tillfälle att bese utmärka sig genom luftiga, snygga lokaler, i hvilka allt är rent, fint och putsadt. Utan tvifvel befinna sig äfven de, som jag icke sett, i samma förträffliga skick.

F. Fabriker och näringar¹⁾.

1875. 2 färgerier, 5 garfverier, 1 svafvelsyrefabrik, 1 superfosfatfabrik samt 1 ättikfabrik. Ett garfveri hade utan tillstånd blifvit anlagdt, hvarföre handteringsens drifvande förbjöds.
 1877. 23 fabriker, arbetarnes ålder 15—60 år. Arbetstid 6—12 timmar.
 1878. 23 fabriker, arbetarnes ålder 15—60 år. Arbetstid 6—12 timmar.
 1885. 36 fabriker; ett kopparextraktionsverk tillkommet. Arbetstiden 8—10 timmar.
 1887. 42 fabriker. Egaren till ett garfveri, som blifvit nästan ombygdt, har vid vite blifvit förbjuden att begagna detsamma. En anmälan om inrättande af kemisk fabrik och en af stearinfabrik hafva bifallits.
 1888. Ett nytt garfveri medgifvet, en anhållan om färgeri afslagen, då det skulle anläggas i tätt bebyggd stadsdel.
 1889. 46 fabriker, arbetarnes ålder 12—60 år, arbetstiden 10 timmar. Sockerfabriksbolaget har anhållit om tillstånd att anlägga fabrik för tillverkning af hvitbetsocker jemte raffinaderi. Nämnden har bifallit ansökningen under villkor att den uppgifna tillverkningsmetoden följes och att alla skadliga gaser qvarhållas och ej få utströmma i luften.
 1890. En fabrik för gummilgaloscher medgifven hvaremot beslut angående utvidgning af svafvelsyrefabriken uppskjutits till nästa år.

Huruledes fabriksverksamheten i Helsingborg ökats under åren 1876—1890 framgår af följande tabell:

År.	Antal fabriker.	Tillverkningsvärde. Kronor.	Verkmästare och fabriksarbetare.		
			Mankön.	Qvinnkøn.	Summa.
1876	19	996,650	316	3	319
1880	23	1,395,969	352	130	482
1885	30	3,025,238	574	153	727
1890	45	4,922,314	922	144	1,066

¹⁾ Se anm. sid. 8.

Öfver utvecklingen af stadens sjöfart och handelsflotta lemna följande uppgifter en öfversigt:

Fartyg ankomna:¹⁾

År.	från utrikes ort.	från inrikes ort.	Handelsflotta ²⁾ .
1876	1,466 af 162,596 tons	701 af 55,971 tons	71 af 6,457,5 nyläster
1880	2,589 „ 207,891 „	806 „ 76,668 „	77 „ 21,655,2 tons
1885	2,957 „ 361,406 „	1,223 „ 189,710 „	99 „ 30,456,7 „
1890	3,658 „ 652,058 „	777 „ 131,818 „	103 „ 33,388,1 „

Antalet handlande och deras betjening var:

1876 167, deraf 157 mankön, 35 qvinnkön

1890 494, „ 358 „ , 136 „

Antalet handtverkare och deras arbetare var:

1876 374, deraf 359 mankön, 35 qvinnkön

1890 708, „ 674 „ , 34 „

G. Afträden och deras inrättning; Svinhållning, Fähus och stall³⁾.

1875. De väsendtligaste olägenheterna af afträdens inrättning hafva bestått deri att orenligheten uppsamlats i hålor, hvarifrån den nedträngt i marken. Dessa olägenheter äro redan afhjelpa och de flesta afträden inrättade i enlighet med helsovårdsstadgans föreskrifter.

Svinhållning är förbjuden inom den egentliga staden från 1 april 1876.

1883. I tre fall förständiganden att inrätta ordentlig gödselkista.

1884. I flera fall hafva husegare ålagts att förändra afträden och skaffa täta gödselbehållare vid ladugårdar.

1891. Afträdena äro anordnade med lätt flyttbara kärl på underlag af cement. Å Hotell Mollberg finnas sammanhängande afträdesinrättningar för flera våningar, med vattenskoljning enligt Norrköpings-systemet. Äfven finnas kabinett med torfmullsklosetter. En kommitté är tillsatt för renhållningsväsendets ordnande med användande af torfmullssystemet. Svinhållning förbjuden. Fähus och stall med några undantag lagenligt anordnade. Sopor och hushållsaffall uppsamlas i smärre, med lock försedda tunnor, som bortföras samtidigt med afträdesämnena.

Redan år 1875 hade sålunda de flesta afträdena inrättats i enlighet med 1874 års helsovårdsstadgas föreskrifter, och anordnats med lätt flyttbara kärl med underlag af cement. Svinhållning har sedan den 1 april 1876 varit förbjuden inom den egentliga staden.

¹⁾ Uppgifterna hemtade ur Tidskrift för Sveriges Landsting, Städer och Hushållnings-sällskap.

²⁾ Enligt uppgifter från Helsingborgs sjömanshus.

³⁾ Se anm. sid. 8.

H. Anordningar och åtgärder i afseende på smittosamma sjukdomar.

1875. Särskildt epidemisjukhus finnes.
1877. 1 patient vårdad å epidemisjukhuset. I anseende till den gängse skarlakansfebern afrådde nämnden folkskolornas öppnande, men utan att dervid fästades afseende.
1884. Sjukhus med 28 sängar och utredning till 40.
1887. Endast stadsläkaren, ej stadens öfriga läkare, har gjort anmälan om smittosamma sjukdomar.
1891. Epidemisjukhus finnes, men till följd af stadens utvidgning just åt det håll, der detta är beläget, är det ej längre fullt användbart, hvarföre helsö-vårdsnämnden uppdragit åt förste stadsläkaren att uppgöra ritning och kostnadsförslag till nytt sådant, där man ock är betänkt på att anskaffa desinfektionsugn, som nu saknas.

Länslasarettet i Helsingborg öppnades för mottagning af sjuka den 1 Juli 1879. Det var då beräknadt för 41 sängar, af hvilka Helsingborgs stad hade rättighet att disponera de 15. Redan år 1884 tillbyggdes det, och vans härigenom utrymme för ytterligare 44 sängar.

Folkmängden i Helsingborg var:

den 31 December 1875 . . .	9,471	} ökning 1876—80	2,079
” ” ” 1880 . . .	11,550		
” ” ” 1885 . . .	15,230		” 1881—85 3,680
” ” ” 1890 . . .	20,410		” 1886—90 5,180

Den har således under dessa femton åren mer än fördubblats.

Folkökningförhållandena under de olika femårsperioderna framgå af följande tabell:

Årligen pr 1,000 af medelfolkmängden.

Nativitetsöfverskott.			Öfverskott af inflyttning.			Folkökning.			
1876—80	1881—85	1886—90	1876—80	1881—85	1886—90	1876	80	1881—85	1886—90
17,8	14,8	20,9	20,9	41,2	39,4	38,7		56,0	60,3

Den största ökningen har således uppstått genom öfverskott af inflyttning. Isynnerhet under början och midten af 1880-talet inflyttade en massa arbetarefamiljer för att söka arbete vid Skåne—Hallands jernväg och norra hamnen, som då började byggas.

Efterföljande tabell utvisar antalet fattigunderstödsdagare, samt antalet på fattighus intagna i årligt medeltal på femårsperioder.

	Fattigunderstödsdagare					deraf på fattighus intagna				
	Män.	Qvinnor.	Barn.	Summa.	i 1/10 af medelfolkvärdet.	Män.	Qvinnor.	Barn.	Summa.	i 1/10 af medelfolkvärdet.
1876—80	228	440	487	1155	10,7	72	43	8	123	1,1
1881—85	252	461	498	1211	9,2	95	45	18	158	1,2
1886—90	306	494	539	1339	7,7	80	54	30	164	0,9

Såsom af procenttalen framgår har således antalet fattigunderstödsdagare i förhållande till stadens öfriga invånare, hvilket under första femårsperioden var mycket högt, under de båda sista femårsperioderna i betydlig grad minskats. Relativa antalet på fattighus intagna ökades under åren 1881—85, men minskades åter under perioden 1886—90. Det absoluta antalet på fattighus intagna har under alla femton åren ökats ungefär regelbundet år för år. Endast tvenne år göra härifrån undantag, i det antalet då, såsom af följande siffror framgår, var synnerligen stort. Det utgjorde

	Män.	Qvinnor.	Barn.
1883	72	38	21
1884	112	43	18
1885	132	46	17
1886	68	59	43

Första afdelningen. Dödsorsakerna:

I. Medfödda bildningsfel och sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp¹⁾, beräknade ur Medicinalstyrelsens uppgifter, äro för:

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	7,1 ⁰ / ₁₀₀₀	8,4 ⁰ / ₁₀₀₀	11,1 ⁰ / ₁₀₀₀
1881—1885	6,4 „	7,6 „	12,1 „
1886—1890	9,9 „	8,1 „	10,3 „
1876—1890	8,0 „	8,1 „	11,3 „

Det synes sålunda, som om en ökning skulle finnas i dödligheten i denna hufvudgrupps sjukdomar för Helsingborg, under det såväl Skånska Städerna som Stockholm visa minskning. Den stora inflyttningen af arbetarefamiljer under slutet af 2:a och början af den sista femårsperioden torde i någon mån hafva bidragit till detta. Dock får man väl icke tillmäta denna ökning allt för stor betydelse, alldenstund en mängd af hithörande dödsattester äro utfärdade af barnmorskor. De af dessa attester, som afse barn, döda kort efter födelsen, böra visserligen anses tillförlitliga; men om barnet lefvat några dagar eller till och med veckor, synes det kunna vara tvifvel underkastadt huruvida sjukdomen, som vållat dess död, varit medfödd eller icke.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—90 i denna hufvudgrupps sjukdomar uppgingo till 168, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Medfödd syfilis (<i>Syphilis congenita</i>)	2	4	6
„ svaghet (<i>Debilitas</i> „)	83	46	129
Bristande lungutvidgning (<i>Ateloclasia pulmonum</i>).	12	6	18
Öfriga medfödda sjukdomar (<i>Alii morbi congeniti</i>)	5	10	15
Summa	102	66	168

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Könens dödstal för hela femtonårsperioden äro:

mankönets 10,5 ‰, qvinnkönets 6,1 ‰.

Dödligheten hos mankönet är således rätt mycket högre än hos qvinnkönet.

Alla dödsfallen komma på åldern under 1 år utom 2, hvilka tillhöra åldersklassen 1—5 år.

Åldersklassernas dödstal äro således:

Åldern under 1 år	272,6 ‰
„ 1—5 „	0,9 „

På 1000 lefvande födda dogo årligen:

1876—1880	19
1881—1885	20
1886—1890	26
1876—1890	22

På 1000 lefvande födda dogo årligen under hela femtonårsperioden af mankön 25,9, af qvinnkön 18,2.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt = 100.		Dödstal.	Om hela årets dt = 100.
Januari	11,6 ‰	143	Juli	6,9 ‰	85
Februari	9,3 „	115	Augusti	4,7 „	58
Mars	6,9 „	85	September	9,8 „	120
April	4,7 „	58	Oktober	9,3 „	115
Maj	8,2 „	101	November	9,3 „	115
Juni	6,9 „	85	December	9,8 „	120
	Dödstal.			Dödstal.	
Våren	6,5 ‰		Sommar—höst	7,8 ‰	
Sommaren	6,1 „		Vinter—vår	8,3 „	
Hösten	9,4 „				
Vintern	10,1 „				

I Helsingborg liksom i Stockholm är sålunda dödligheten i denna hufvudgrupps sjukdomar störst under höst och vintermånaderna. Januari månad utmärker sig isynnerhet genom hög dödlighet.

Beträffande en af dödsorsakerna, tillhörande denna hufvudgrupp — *medfödd syfilis* — äro följande dödstal för olika städer af stort intresse:

Helsingborg.	Malmö.	Göteborg.	Stockholm.
0,3 ‰	0,3 ‰	0,7 ‰	1,2 ‰

II. Ålderdomssjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp¹⁾, beräknade ur medicinalstyrelsens uppgifter äro för:

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	5,3 ⁰ / ₀₀₀	7,2 ⁰ / ₀₀₀	6,8 ⁰ / ₀₀₀
1881—1885	6,1 „	7,6 „	7,9 „
1886—1890	7,1 „	9,0 „	6,7 „
1876—1890	6,3 „	8,1 „	7,2 „

Under hela den tid, som denna öfversigt omfattar, har dödligheten i sjukdomar tillhörande denna hufvudgrupp sålunda varit stadd i ett ständigt tilltagande, och är densamma under sista femårsperioden både i Helsingborg och Skånska Städerna större än i Stockholm. "Detta är naturligtvis icke egnadt att framkalla något beklagande, då ju detta dödsätt är att betrakta såsom, så att säga, fysiologiskt och således bör slutligen nå dem, hvilka undgå verkliga sjukdomar"²⁾.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—90 i denna hufvudgrupps sjukdomar uppgingo till 130, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.
Ålderdomsaftytning (<i>Marasmus Senilis</i>) . . .	42	88

Endast ett dödsfall kommer på åldern under 60 år; alla de öfriga på åldersklasserna öfver 60 år.

Könens och åldersklassernas dödstal äro:

	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern 60—80 år	51,1 ⁰ / ₀₀₀	57,7 ⁰ / ₀₀₀
„ öfver 80 „	1,200,0 „	1,010,5 „
Alla åldrar	4,3 „	8,1 „

Dödligheten i sjukdomar, tillhörande denna hufvudgrupp, är sålunda nära dubbelt så stor hos qvinnkönet som hos mankönet, ifall man räknar ut densamma på grund af hela den manliga och qvinnliga folkmängden. Beräknas den deremot endast på folkmängden i de åldersklasser, som af dessa orsaker afida, så blir den ungefär lika stor. Detta beror tydligen derpå, att icke så många män som kvinnor uppnå denna ålder.

¹⁾ enligt 1874 års nomenklatur.

²⁾ Linroth, Dödsorsakerna i Stockholm 1876—1890 sid. 12.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	8,7 $\frac{0}{1000}$	139	Våren	6,5 $\frac{0}{100}$
Februari	6,4 „	101	Sommaren . . .	4,6 „
Mars	9,9 „	157	Hösten	6,7 „
April	5,8 „	92	Vintern	7,0 „
Maj	4,1 „	65		
Juni	7,0 „	111		
Juli	3,5 „	55	Sommar—höst	5,7 „
Augusti	3,5 „	55	Vinter—vår	6,8 „
September	5,8 „	92		
Oktober	5,8 „	92		
November	8,7 „	139		
December	6,4 „	101		

Dödligheten är sålunda, liksom i föregående hufvudgrupps sjukdomar, störst under vintermånaderna, minst under sommarmånaderna.

III. Akuta infektionssjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp ¹⁾, beräknade ur medicinalstyrelsens uppgifter, äro för:

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	44,4 $\frac{0}{1000}$	26,7 $\frac{0}{1000}$	27,5 $\frac{0}{1000}$
1881—1885	32,8 „	36,3 „	28,7 „
1886—1890	21,2 „	17,6 „	27,6 „
1876—1890	31,1 „	26,7 „	28,3 „

Att dödligheten i Helsingborg är så stor under de båda första femårsperioderna beror, såsom vi längre fram skola få se, på en skarlakansfeber- och en kopp-epidemi, som då voro rådande.

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Dödligheten i de sjukdomar, som höra till denna hufvudgrupp, visar sig vara stadd i ett jemt aftagande och är under sista femårsperioden både i Helsingborg och i Skånska Städerna betydligt lägre än i Stockholm.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—90 i denna hufvudgrupps sjukdomar ¹⁾ uppgingo till 874, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Smittkoppor (<i>Variolæ</i>)	28	27	55
Mässling (<i>Morbilli</i>)	50	31	81
Skarlakansfeber (<i>Scarlatina</i>)	112	87	199
Tarmtyfus (<i>Febris Typhoides</i>)	50	59	109
Inhemsk kolera (<i>Cholera nostras</i>)	2	2	4
Kikhosta (<i>Pertussis</i>)	31	56	87
Influenza (<i>Influenza epidemica</i>)	2	8	10
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	33	33	66
Strypsjuka (<i>Croup</i>)	88	89	177
Varfeber (<i>Pyæmia</i>)	3	2	5
Ros (<i>Erysipelas</i>)	9	14	23
Stelkramp (<i>Tetanus</i>)	8	4	12
Barnsängsfeber (<i>Sepsis puerperalis</i>)	—	19	19
Summa	416	431	847

I enlighet med Kongl. medicinalstyrelsens cirkulär af den 9 December 1891 har till denna hufvudgrupp också hänförts strypsjuka, ros och stelkramp.

Då de flesta af hithörande sjukdomar äro mycket viktiga dödsorsaker, har jag ansett lämpligt att först redogöra för dem, hvar för sig, och sedan granska gruppen i sin helhet.

Smittkoppor förorsakade i Helsingborg under år 1882 32 och under år 1883 23 dödsfall.

Beräknas dödstalet för smittkoppor för dessa båda år är det 20,9 ‰.

Könens dödstal äro:

mankönets 22,4 ‰, qvinnkönets 19,9 ‰.

Åldersklassernas dödstal under dessa båda år, för smittkoppor och för samtliga infektionssjukdomar äro:

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

	Smittkoppor.	Samtliga Infekt.-sjukd.
Åldern under 1 år ¹⁾	243,0 (207,1) ‰	493,7 (403,3) ‰
„ 1—5 „	33,0 ‰	242,5 ‰
„ 5—10 „	— „	36,5 „
„ 10—20 „	— „	12,6 „
„ 20—40 „	14,9 „	26,3 „
„ 40—60 „	24,8 „	36,9 „
„ 60—80 „	12,7 „	12,7 „
„ öfver 80 „	— „	— „
Alla åldrar	20,9 „	56,2 „

Det största antalet dödsfall inträffade på åldern under 1 år, och på alla dödsattester, som tillhöra denna åldersklass står anmärkt: "ovaccinerad". Åldrarna 5—20 år voro helt och hållet fria från dödsfall. Enligt Linroth var dödligheten i Stockholm i denna sjukdom större i åldern 5—10 år än i alla högre åldersklasser. Det ligger väl temligen nära att antaga det dessa olika förhållanden bero på, att vaccinering allmännare företages i Helsingborg än i Stockholm.

Dödsfallens fördelning på månader var följande:

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.
1882	1	1	7	7	6	7	3
1883	2	3	5	7	4	2	

Mässling har under alla 15 åren förorsakat 81 dödsfall. Dödstalen för de olika femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	2,9 ‰	1,8 ‰
1881—1885	3,6 „	4,4 „
1886—1890	4,8 „	3,6 „
1876—1890	3,9 „	3,4 „

Dödligheten i mässling har sålunda under perioden betydligt ökat och detta i ungefär samma grad i Helsingborg som i Stockholm.

Orsaken till denna ökade dödlighet torde vara att söka deri, att husen i städerna numera byggas mycket större än förr och inredas med många smärre lägenheter. Härigenom kommer en mängd familjer att bo i samma hus. Då nu — såsom bekant — mässling allmänt anses för en ofarlig sjukdom isoleras icke de sjuka, och smittan sprides sålunda lätt från den ena familjen till den andra.

¹⁾ Siffrorna inom parantes äro beräknade på antalet levande födda.

Könens dödstal för mässling äro:

mankönets 5,1 ‰, qvinnkönets 2,9 ‰.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	32,8 (26,6) ‰
” 1—5 ”	22,5 ‰
” 5—10 ”	3,8 ”
” 10—20 ”	0,5 ”
” 20—40 ”	0,3 ”

Af dessa tal framgår att det i synnerhet är barn i första lefnadsåret som falla offer för denna sjukdom.

Under hela femtonårsperioden synas 4 mässlingsepidemier hafva förekommit och äro dödsfallen i desamma fördelade på månader sålunda:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1879				1	3	1	8	1			1		S:ma 15
1882							3	2	1	6	6		” 18
1884										1	3	1	” 5
1888	1	1	18	11	7								” 38

Maximum af dödlighet under de olika epidemierna har sålunda förekommit under mycket olika årstider. Af följande dödstal framgår emellertid att största dödligheten i mässling inträffar under våren och hösten. Att skolgången icke är utan skuld härtill synes mig temligen antagligt.

Månadernas och årstidernas dödstal beräknade ur alla fall som förekommit under femtonårsperioden äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.	Dödstal.
Januari	0,6 ‰	15	Våren 7,6 ‰
Februari	0,6 ”	15	Sommåren 2,9 ”
Mars	10,4 ”	266	Hösten 4,2 ”
April	7,0 ”	180	Vintern 0,8 ”
Maj	5,8 ”	148	
Juni	0,6 ”	15	
Juli	6,4 ”	164	Sommar—höst 3,5 ”
Augusti	1,7 ”	43	Vinter—vår 4,2 ”
September	1,7 ”	43	
Oktober	5,2 ”	133	
November	5,8 ”	148	
December	1,2 ”	30	

Skarlakansfeber räknar under hela perioden 199 fall, af hvilka 120 komma på 1:sta, 60 på 2:dra och 19 på 3:dje femårsperioden.

Dödstalen för de olika femårsperioderna äro för

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	22,3 ‰	11,6 ‰
1881—1885	9,1 ”	6,9 ”
1886—1890	2,2 ”	7,9 ”
1876—1890	9,7 ”	8,7 ”

Dödligheten har sålunda i hög grad aftagit och är under sista femårsperioden i Helsingborg betydligt lägre än i Stockholm.

Könens dödstal äro:

mankönets 11,4 ‰, kvinnkönets 8,1 ‰.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	49,3 (39,9) ‰
” 1—5 ”	53,8 ‰
” 5—10 ”	16,0 ”
” 10—20 ”	3,8 ”
” 20—40 ”	0,5 ”

Dödstalet för åldern under 1 år är i Helsingborg 49,3 ‰, i Stockholm 20,9 ‰, och dödligheten i denna åldersklass är således i Helsingborg mer än dubbelt så stor som i Stockholm. Detta torde möjligen kunna förklaras deraf, att i Helsingborg de sjuka barnen i allmänhet vårdas i hemmet och då nästan i regel af modern. Faran för öfverförande af smitta på dibarn blir tydligen härigenom synnerligen stor.

Månadernas och *årstidernas* dödstal beräknade ur alla fall äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	11,6 ‰	120	Våren	14,3 ‰
Februari	12,8 ”	133	Sommaren	6,5 ”
Mars	14,5 ”	151	Hösten	6,5 ”
April	10,4 ”	108	Vintern	10,6 ”
Maj	18,6 ”	193	— — — — —	— — — — —
Juni	8,7 ”	90	Sommar—höst	6,5 ”
Juli	7,0 ”	73	Vinter—vår	12,5 ”
Augusti	4,1 ”	42		
September	4,1 ”	42		
Oktober	6,4 ”	65		
November	9,3 ”	97		
December	8,1 ”	83		

Af dessa dödstal framgår att dödligheten i skarlakansfeber i Helsingborg är störst under våren. Detta beror dock uteslutande på epidemien 1877, hvars största dödlighet inträffade under månaderna mars—maj.

Endast tvenne år, nemligen 1879 och 1889 hafva intet dödsfall att uppvisa. Under alla de öfriga åren af femtonårsperioden har skarlakansfeber bidragit till dödligheten i Helsingborg.

Af de 120 fallen under första femårsperioden komma icke mindre än 111 på år 1877. Då denna epidemi synes vara en af de mest fruktansvärda som någonstädes uppträdt kan det vara af intresse att något närmare redogöra för densamma.

Dödstalet för densamma beräknadt på hela invånareantalet var 103,2 ‰. Enligt Linroth var dödstalet i Stockholm för samma sjukdom år 1880, då en häftig epidemi rasade derstädes, 23,9 ‰. I Helsingborg var dödligheten således mer än 4 gånger så stor.

Åldersklassernas dödstal voro:

Åldern under 1 år	513,7	‰
„ 1—5 „	604,9	„
„ 5—10 „	200,6	„
„ 10—20 „	39,6	„
„ 20—40 „	5,6	„

Fördelningen af dödsfallen på månader var:

Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
9	11	21	16	26	11	7	2	3	1	2	2

I inledning är omtaladt, att hälsovårdsnämnden år 1877 i anseende till den gängse skarlakansfebern afrådde folkskolornas öppnande, men utan att dervid fastades afseende. Af dödsfallens fördelning på månader synes framgå att detta negligering af hälsovårdsnämndens råd var mindre välbetänkt.

Om man får döma af dödsfallen, synas endast tvenne stadsdelar varit i högre grad hemsökta af sjukdomen, nemligen kvarteren vid Södergatan och Långvinkelsgatan; och torde detta hafva sin grund deri, att familjerna här bo trångt och i små lägenheter. I centrum af staden förekommo endast enstaka dödsfall.

På epidemiska sjukhuset vårdades under år 1877 en patient, alla de öfriga vårdades således i hemmen.

Tarmtyfus är angifven såsom dödsorsak 109 gånger.

Dödstalen för de olika femårsperioderna äro för

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	8,6 ‰	4,3 ‰
1881—1885	4,4 „	2,5 „
1886—1890	3,9 „	1,6 „
1876—1890	5,3 „	2,6 „

Dödligheten i tarmtyfus har således under hela femtonårsperioden aftagit högst betydligt. Men i förhållande till Stockholm har Helsingborg en hög dödlighet i denna sjukdom; ännu under den sista femårsperioden är den mer än dubbelt så stor i Helsingborg.

De särskilda årens dödstal äro:

1876	10,2 ‰	1881	5,0 ‰	1886	4,4 ‰
1877	6,9 „	1882	5,7 „	1887	3,7 „
1878	9,2 „	1883	4,6 „	1888	3,6 „
1879	8,0 „	1884	2,9 „	1889	3,9 „
1880	7,9 „	1885	4,0 „	1890	4,2 „

Af dessa såväl som af femårsperiodernas dödstal framgår att den största minskningen i dödlighet inträffat i början af 1880-talet. Den sammanfaller sålunda med införandet i staden af kloakledning och den derigenom åstadkomna regleringen af grundvattnet.

Skillnaden i dödlighet före och efter vattenledningens fullbordande är icke på långt när så stor.

Könens dödstal äro:

mankönets 5,1 ‰, kvinnkönets 5,4 ‰.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	— ‰
„ 1—5 „	1,9 „
„ 5—10 „	6,9 „
„ 10—20 „	8,6 „
„ 20—40 „	5,8 „
„ 40—60 „	3,5 „
„ 60—80 „	4,2 „

Bland späda barn, under 1 år, finnes sålunda intet dödsfall af tarmtyfus, och åldern 1—5 år har endast en ringa dödlighet i denna sjukdom att uppvisa. Största dödligheten finnes i åldersklassen 10—20 år och dernäst i åldern 5—10 år.

Månadernas och årstidernas dödstal för hela femtonårsperioden äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	5,2 ⁰ / ₀₀₀	100	Våren	6,7 ⁰ / ₀₀₀
Februari	1,7 „	32	Sommaren . . .	3,4 „
Mars	5,2 „	100	Hösten	5,9 „
April	6,4 „	123	Vintern	4,8 „
Maj	8,7 „	167		— — —
Juni	2,3 „	44		
Juli	1,8 „	34	Sommar—höst	4,7 „
Augusti	6,4 „	123	Vinter—vår	5,8 „
September	5,2 „	100		
Oktober	5,8 „	111		
November	7,0 „	135		
December	7,6 „	147		

Dödligheten i tarmskyfus är således störst under våren; särskildt utmärker sig maj månad genom hög dödlighet.

Inhemsk kolera finnes under hela femtonårsperioden endast 4 gånger angifven såsom dödsorsak. Detta har säkerligen sin grund deri, att i stället användts rubriken akut mag- och tarmkatarrh.

Kikhosta förekommer såsom dödsorsak 87 gånger.

Dödstalen för femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	7,4 ⁰ / ₀₀₀	3,1 ⁰ / ₀₀₀
1881—1885	2,3 „	2,5 „
1886—1890	3,7 „	2,8 „
1876—1890	4,2 „	2,8 „

Dödligheten i kikhosta är således i Helsingborg under sista femårsperioden jemt hälften af hvad den var under den första. Under hela femtonårsperioden är den större än i Stockholm.

Könens h. **åldersklassernas** dödstal äro:

	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern under 1 år	41,0 (33,5) ⁰ / ₀₀₀	88,7 (72,8) ⁰ / ₀₀₀
„ 1—5 „	16,1 ⁰ / ₀₀₀	26,1 ⁰ / ₀₀₀
„ 5—10 „	— „	1,7 „
Alla åldrar	3,2 „	5,4 „

Det är således endast små barn som dö i denna sjukdom. I Helsingborg framträder de båda könen olika delaktighet i mortaliteten ännu skarpare än i Stockholm. Dödligheten bland flickor är nämligen betydligt högre än bland gossar.

Under alla åren, utom 1888, har kikhosta i Helsingborg uppträdt såsom dödsorsak. Tre mera sammanhängande epidemier synas hafva förekommit. Dödsfallen i dem voro på följande sätt fördelade på månader:

	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1876									1	2	6	1
1880					1	2	2	7	7	1	2	
1889)											2	4
1890)	9	5										

Månadernas och årstidernas dödstal beräknade ur alla fall som förekommit under femtonårsperioden äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	8,1 $\frac{0}{1000}$	193	Våren	0,8 $\frac{0}{1000}$
Februari	4,1 „	98	Sommaren	4,6 „
Mars	0,6 „	14	Hösten	6,1 „
April	— „	—	Vintern	5,1 „
Maj	1,7 „	40		
Juni	3,5 „	83		
Juli	1,2 „	29	Sommar—höst	5,4 „
Augusti	9,3 „	221	Vinter—vår	3,0 „
September	7,0 „	169		
Oktober	4,6 „	109		
November	7,0 „	169		
December	3,5 „	83		

I augusti månad finnes således maximum af dödlighet. Under månaderna mars—juli är dödligheten mycket låg. Af årstiderna uppvisar hösten största antalet dödsfall och derefter vintern.

Influenza finnes icke angifven såsom dödsorsak förrän år 1890, då 10 dödsfall förekom deraf. Af dessa komma 2 på mankönet och 8 på qvinnkönet.

Difteri och **strypsjuka** med tillsammans 243 fall.

Dödstalen för femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	10,4 ⁰ / ₁₀₀₀	4,6 ⁰ / ₁₀₀₀
1881—1885	13,1 ”	11,2 ”
1886—1890	11,7 ”	7,4 ”
1876—1890	11,9 ”	7,9 ”

Dödligheten i dessa båda sjukdomar har således i Helsingborg under hela femtonårsperioden varit betydligt högre än i Stockholm. Den var i båda städerna störst under femårsperioden 1881—1888 och större under sista femårsperioden än under den första.

Könens dödstal äro:

mankönets 12,3 ⁰/₁₀₀₀, qvinnkönets 11,3 ⁰/₁₀₀₀.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	44,3 (25,9) ⁰ / ₁₀₀₀
” 1—5 ”	80,5 ⁰ / ₁₀₀₀
” 5—10 ”	17,5 ”
” 10—20 ”	0,8 ”

Dessa sjukdomars offer äro således hufvudsakligen små barn och isynnerhet 1—5 åringar. Af dödsfallen i denna åldersklass förorsakas nästan hvar 4:e af difteri och strypsjuka. Om än icke så många dö af dessa sjukdomar i åldern 5—10 år, så äro de dock äfven för denna åldersklass en vigtig dödsorsak, då här mer än hvar 5:e dödsfall förorsakas af dem.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.	Dödstal.
Januari	9,9 ⁰ / ₁₀₀₀	84	Våren 11,2 ⁰ / ₁₀₀₀
Februari	14,5 ”	123	Sommaren 6,3 ”
Mars	14,5 ”	123	Hösten 13,5 ”
April	8,7 ”	77	Vintern 16,0 ”
Maj	11,0 ”	93	
Juni	8,1 ”	73	
Juli	5,8 ”	49	Sommar—höst 9,6 ”
Augusti	5,2 ”	44	Vinter—vår 13,6 ”
September	7,5 ”	63	
Oktober	18,6 ”	157	
November	15,1 ”	129	
December	22,0 ”	186	

Största antalet dödsfall i dessa sjukdomar inträffar under vinter- och höstmånaderna. Särskildt synas många fall inträffa under December. Under månaderna Juli och Augusti är dödligheten minst.

Ros har under alla åren, utom två, bidragit till dödligheten i Helsingborg. Tillsammans 23 fall hafva förekommit.

Dödstalen för femårsperioderna äro:

1876—1880	0,9 ‰
1881—1885	0,9 ‰
1886—1890	1,4 ‰
1876—1890	1,1 ‰

Dödligheten i denna sjukdom är således under sista femårsperioden något större än under de båda öfriga.

Könens dödstal äro:

mankönets 0,9 ‰, qvinnkönets 1,3 ‰.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	16,5 ‰
„ 1—5 „	0,9 ‰
„ 5—10 „	
„ 10—20 „	0,6 ‰
„ 20—40 „	0,4 ‰
„ 40—60 „	0,8 ‰
„ 60—80 „	2,7 ‰
„ öfver 80 „	

Sedan vi nu genomgått de viktigaste akuta infektionssjukdomarna hvar för sig, vilja vi närmare redogöra för gruppen i sin helhet. Ännu en gång vill jag då påpeka att hit räknats äfven strypsjuka, ros och stelkramp.

Dödstalen för akuta infektionssjukdomar efter femårsperioder.

	1876—1880	1881—1885	1886—1890	1876—1890
Smittkoppor	— ‰	8,4 ‰	— ‰	2,7 ‰
Mässling	2,9 ‰	3,6 ‰	4,3 ‰	3,9 ‰
Skarlakansfeber	22,3 ‰	9,1 ‰	2,2 ‰	9,7 ‰
Tarmtyfus.	8,6 ‰	4,4 ‰	3,9 ‰	5,3 ‰
Kikhosta	7,4 ‰	2,3 ‰	3,7 ‰	4,2 ‰
Influenza	— ‰	— ‰	1,2 ‰	0,5 ‰
Difteri och strypsjuka	10,4 ‰	13,1 ‰	11,7 ‰	11,9 ‰
Ros.	0,9 ‰	0,9 ‰	1,4 ‰	1,1 ‰
Barnsängsfeber	— ‰	1,5 ‰	1,0 ‰	0,9 ‰
Öfriga akuta infekt.-sjukd. . .	1,4 ‰	0,6 ‰	1,1 ‰	1,0 ‰
Samtliga akuta infekt.-sjukd.	53,9 ‰	43,9 ‰	31,0 ‰	41,2 ‰

Af denna tabell framgår, att den höga dödligheten i dessa sjukdomar under första femårsperioden hufvudsakligen beror på den omtalade skarlakansfeberepidemien år 1877. Att dödligheten äfven under andra femårsperioden är hög beror på smittkoppor, som då uppträdde samt på en ökad dödlighet i mässling, difteri och strypsjuka.

Såsom förut redan är anmärkt, är dödligheten i akuta infektionssjukdomar i Helsingborg stadd i ett jemt aftagande under hela perioden 1876—1890. Härifrån göra dock några sjukdomar, tillhörande denna grupp, undantag. Framförallt är detta fallet med mässling, hvilken bland infektionssjukdomarne under sista femårsperioden varit den farligaste närmast efter difteri och strypsjuka. Äfven difteri och strypsjuka samt ros visa en ökad dödlighet.

Könens dödstal för akuta infektionssjukdomar äro:

mankönets 42,4 ‰, qvinnkönets 40,1 ‰.

Således en högre dödlighet bland män än kvinnor. Härifrån gör kikhosta ett undantag. Äfven tarmtyfus, influenza och ros synas vara farligare för qvinnkönet.

Åldersklassernas dödstal jemte dödligheten af infektionssjukdomar i procent af alla dödstal äro:

	Dödstal.	% af alla dödsfall.
Åldern under 1 år	259,5 (210,1) $\frac{0}{000}$	16,3
„ 1—5 „	185,8 $\frac{0}{000}$	52,5
„ 5—10 „	46,5 „	50,8
„ 10—20 „	14,8 „	27,5
„ 20—40 „	11,7 „	15,9
„ 40—60 „	9,4 „	7,3
„ 60—80 „	11,2 „	2,4
„ öfver 80 „	16,2 „	0,9
Alla åldrar	41,2 „	22,4

Akuta infektionssjukdomar hafva således under tiden 1876—1890 i Helsingborg förorsakat 22,4 % af alla dödsfall.

Hufvudsakligen barn dö i dessa sjukdomar. I åldern 1—10 år förorsakas öfver hälften af alla dödsfall af hithörande sjukdomar.

Efterföljande öfersigtstabell visar åldersklassernas dödlighet i de olika akuta infektionssjukdomarna.

Infektionssjukdomarnas dödstal 1876—1890 efter åldersklasser.

	Under 1 år.	1—5 år.	5—10 år.	10—20 år.	20—40 år.	40—60 år.	60—80 år.	Öfver 80 år.
Smittkoppor	31,2 $\frac{0}{000}$	4,1 $\frac{0}{000}$	— $\frac{0}{000}$	— $\frac{0}{000}$	1,9 $\frac{0}{000}$	3,2 $\frac{0}{000}$	1,7 $\frac{0}{000}$	— $\frac{0}{000}$
Mässling	32,8 „	22,5 „	3,8 „	0,5 „	0,3 „	— „	— „	— „
Skarlakansfeber	49,3 „	53,8 „	16,0 „	3,8 „	0,5 „	— „	— „	— „
Tarmtyfus	— „	1,9 „	6,9 „	8,6 „	5,8 „	3,5 „	4,2 „	— „
Inhemsk kolera	4,9 „	0,4 „	— „	— „	— „	— „	— „	— „
Kikhosta	64,0 „	21,2 „	0,9 „	— „	— „	— „	— „	— „
Influenza	— „	0,5 „	1,4 „	— „	0,1 „	0,8 „	1,7 „	— „
Difteri och strypsjuka	44,3 „	80,5 „	17,5 „	0,8 „	— „	— „	— „	— „
Varfeber	1,6 „	— „	— „	0,5 „	0,2 „	— „	0,9 „	— „
Ros	16,5 „	0,9 „	— „	0,6 „	0,4 „	0,8 „	2,7 „	— „
Stelkramp	14,9 „	— „	— „	— „	0,2 „	0,3 „	— „	16,2 „
Barnsängsfeber	— „	— „	— „	— „	2,3 „	0,8 „	— „	— „

För åldern under 1 år är således kikhosta den farligaste bland dessa sjukdomar. Derefter komma skarlakansfeber samt difteri och strypsjuka med ungefär lika många dödsfall af hvarje; så smittkoppor och mässling.

I åldern 1—5 år förorsaka difteri och strypsjuka nästan hvar 4:e och skarlakansfeber hvar 7:e dödsfall; och dessa sjukdomar är sålunda denna ålders värsta fiende. Efter dem komma bland dessa sjukdomar mässling och kikhosta.

För åldern 5—10 år synas också difteri och strypsjuka samt skarlakansfeber vara farligast. Derefter kommer tarmtyfus.

I öfriga åldersklasser äro de akuta infektionssjukdomarna af mindre betydelse såsom dödsorsaker.

Månadernas och årstidernas dödstal beräknade ur alla dödsfall i akuta infektionssjukdomar 1876—1890 äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	46,1 ⁰ / ₁₀₀₀	112	Våren	52,0 ⁰ / ₁₀₀₀
Februari	40,3 „	98	Sommaren	28,9 „
Mars	58,4 „	141	Hösten	39,6 „
April	43,2 „	105	Vintern	43,8 „
Maj	54,9 „	133		
Juni	29,8 „	72		
Juli	25,1 „	61	Sommar—höst	34,2 „
Augusti	32,1 „	78	Vinter—vår	47,9 „
September	28,0 „	68		
Oktober	43,8 „	106		
November	47,3 „	115		
December	45,6 „	110		

Dödligheten i akuta infektionssjukdomar är således störst under våren, lägst under sommaren. En del af hithörande sjukdomar göra dock undantag härifrån.

IV. Kroniska infektionssjukdomar.

Enligt den förra nomenklaturen (af 1874) fanns icke denna hufvudrubrik, utan hänfördes de sjukdomar, som numera räknas hit, till andra hufvudgrupper.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar ¹⁾ uppgingo till 667, sålunda fördelade:

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Tuberkelsjukdom (<i>Tuberculosis</i>)	—	—	—
a. Lungsot (<i>Tuberculosis pulmonum</i>)	262	277	539
b. Hjerntuberkulos (<i>Meningitis tuberculosa</i>)	67	52	119
c. Ben- och ledgångstuberkulos (<i>Tuberculosis ossium et articul.</i>)	4	3	7
d. Tuberkulos i andra organ (<i>Tuberculosis alior. org.</i>)	—	1	1
Syfilis (förvärfvad) (<i>Syphilis</i>)	—	1	1
Summa	333	334	667

Dödstalen för denna hufvudgrupp under femårsperioderna äro:

1876—1880	36,1 ‰
1881—1885	38,2 „
1886—1890	25,8 „
1876—1890	32,4 „

Under 2:a femårsperioden förekommer sålunda en stegring och under sista femårsperioden en högst betydlig minskning i dödlighet i denna hufvudgrupps sjukdomar.

Beräknas dödstalen för hvarterdera könet särskildt, äro de för:

	Mankön.	Qvinnkön.
1876—1880	35,4 ‰	36,7 ‰
1881—1885	42,4 „	34,5 „
1886—1890	26,9 „	24,7 „

Den ökning i dödlighet, som finnes under andra femårsperioden, kommer sålunda endast på mankön. Af tabellen n:o 7 synes dessutom, att densamma hufvudsakligen förekommer bland barn och derjemte bland män i åldern 20—60 år samt qvinnor i åldern 20—40 år.

Undersöker man, i hvilka stadsdelar och hus dödsfallen i kroniska infektions-sjukdomar förekommit, så visar det sig, att de stadsdelar, som äro bebodda af arbetarefamiljer, mest härjas af dessa sjukdomar. Med några få undantag hafva alla dödsfallen förekommit i gamla och dåliga hus. I åtskilliga af dessa hafva under hvarje femårsperiod flera fall förekommit.

Såsom i inledningen är omtaladt, inflyttade till Helsingborg under början af 1880-talet en mängd arbetarefamiljer för att der söka arbete. Att en stor del af dessa, innan de inflyttade, befunnit sig i mindre lyckliga omständigheter och att många, som, sedan de flyttat in, icke erhöilo något arbete,ingo kanske rent af lida nöd kan väl anses för temligen säkert.

Det synes mig därför — äfven om det icke kan med bestämdhet påvisas — sannolikt, att den ökade dödligheten under andra femårsperioden i dessa sjukdomar förorsakats genom dödsfall bland dessa familjer.

Under femårsperioden 1886—1890 är dödligheten i kroniska infektionssjukdomar betydligt lägre. Att många omständigheter bidragit härtill är otvifvelaktigt. En af de viktigaste torde väl vara, att allmänna välståndet i Helsingborg under denna period var rätt mycket högre än under de båda föregående och att såsom en följd häraf antalet fattigunderstödstagare, hvilket under första femårsperioden utgjorde 10,7 % af medelfolkmängden, under denna period endast var 7,7 %. Bland öfriga orsaker till dödlighetens aftagande torde framhållas, att öfverskottet af inflyttningen under denna period var lägre, att arbetare, som icke lyckats erhålla arbete, flyttade ur staden samt att företagsamheten under denna period var synnerligen stor och sålunda flera tillfällen till arbetsförtjenst erbjödös än förut.

Månadernas och årslidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	26,9 ^{0/000}	83	Våren	41,7 ^{0/000}
Februari	30,4 „	93	Sommaren	29,3 „
Mars	40,9 „	126	Hösten	29,9 „
April	44,4 „	137	Vintern	28,5 „
Maj	40,3 „	124		
Juni	30,4 „	93		
Juli	29,2 „	90	Sommar—höst	29,6 „
Augusti	28,6 „	88	Vinter—vår	35,1 „
September	26,3 „	81		
Oktober	33,9 „	105		
November	29,8 „	92		
December	28,6 „	88		

Dödligheten i dessa sjukdomar är således under månaderna Mars—Maj rätt mycket högre än under den öfriga delen af året.

För de tvenne viktigaste dödsorsakerna i denna hufvudgrupp redogöres härmed något närmare.

Lungсот. Under hela femtonårsperioden har i denna sjukdom förekommit 539 dödsfall. Icke fullt hvar 7:e dödsfall af alla, som förekommit, har således förorsakats häraf.

Dödstalen för de olika femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.			Stockholm.		
	Mankön.	Qvinnkön.	Båda könen.	Mankön.	Qvinnkön.	Båda könen.
1876—1880	27,5 ‰	30,0 ‰	28,8 ‰	50,9 ‰	33,4 ‰	40,8 ‰
1881—1885	32,0 „	27,9 „	29,8 „	44,4 „	29,0 „	35,9 „
1886—1890	22,4 „	21,3 „	21,8 „	37,3 „	26,9 „	31,6 „
1876—1890	26,7 „	25,8 „	26,2 „	43,1 „	29,4 „	36,0 „

Dödligheten i lungsot har således under hela femtonårsperioden varit betydligt lägre i Helsingborg än i Stockholm. Granskar man dödstalen närmare, så visar det sig, att denna skillnad i dödlighet hos qvinnkönet är mycket mindre än hos mankönet.

I Helsingborg är dödligheten i lungsot under andra femårsperioden något högre än under den första, och under sista perioden är den rätt mycket lägre än under de båda föregående. Af könens dödstal framgår att denna stegring under andra femårsperioden drabbar endast mankönet.

De omständigheter, som påverkade dödligheten i kroniska infektionssjukdomar, hafva naturligtvis äfven varit orsaker till stegringen och minskningen i dödlighet i lungsot.

Könens och åldersklassernas dödstal äro:

	Mankön.	Qvinnkön.	Båda könen.
Åldern under 1 år	6,2 (5,1) ‰	— ‰	3,3 (2,7) ‰
„ 1—5 „	9,4 ‰	12,0 „	11,0 ‰
„ 5—10 „	10,0 „	13,8 „	12,0 „
„ 10—20 „	15,7 „	22,5 „	18,9 „
„ 20—40 „	28,6 „	27,5 „	28,3 „
„ 40—60 „	38,1 „	27,6 „	32,4 „
„ 60—80 „	104,3 „	59,2 „	76,8 „
„ öfver 80 „	133,3 „	150,5 „	145,8 „

Dödligheten, som för det första lefnadsåret är helt ringa, ökas för hvarje följande åldersklass och är störst för åldrarna öfver 60 år.

Åldrarna 1—20 år samt öfver 80 år visa större dödlighet hos qvinnkönet; i de öfriga åldrarna, särskildt 60—80 år, är männens dödlighet störst.

Följande tabell visar huruledes dödligheten i lungsot bland dem på fattighuset intagna aftagit under hela perioden:

	Samtliga dödsfall.	Deraf i lungrot.
1876—1880	39	20
1881—1885	63	18
1886—1890	53	11

Lungrot förorsakade sålunda å fattighuset under första femårsperioden ungefär hvar 2:a dödsfall, under andra perioden icke fullt hvar 4:e och under sista perioden icke fullt hvar 5:e dödsfall.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt = 100.		Dödstal.
Januari	22,1 ⁰ / ₁₀₀₀	84	Våren	32,7 ⁰ / ₁₀₀₀
Februari	23,3 „	88	Sommaren	23,2 „
Mars	30,3 „	115	Hösten	23,6 „
April	34,9 „	133	Vintern	23,1 „
Maj	34,9 „	133		
Juni	25,1 „	96		
Juli	25,1 „	96	Sommar—höst	23,4 „
Augusti	21,0 „	80	Vinter—vår	27,4 „
September	19,9 „	76		
Oktober	26,2 „	100		
November	26,2 „	100		
December	25,1 „	96		

Dödligheten i lungrot, som under större delen af året är ungefär lika stor, visar under månaderna mars—maj en rätt betydlig stegring.

Hjerntuberkulos finnes angifven såsom dödsorsak i 119 fall.

Dödstalen för femårsperioderna äro:

1876—1880	6,5 ⁰ / ₁₀₀₀
1881—1885	7,8 „
1886—1890	3,8 „
1876—1890	5,8 „

Könens dödstal äro:

mankönets 6,8 ⁰/₁₀₀₀, kvinnkönets 4,8 ⁰/₁₀₀₀.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	65,0 (53,2) ‰
„ 1—5 „	28,9 ‰
„ 5—10 „	5,1 „
„ 10—20 „	0,3 „
„ 20—40 „	0,3 „

Under det lungsot såsom dödsorsak är viktigast för de högre åldrarna, utgör hjerntuberkulos nästan uteslutande dödsorsak för späda barn.

Af tabellen 9 framgår att de flesta dödsfall i denna sjukdom inträffa under våren och dernäst under hösten.

V. Konstitutionella sjukdomar.

Enligt den nya nomenklaturen (af 1891) räknas numera hvarken tuberkelsjukdom eller kräfta till denna grupp.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar uppgingo till 16, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Gikt (<i>Arthritis vera</i>)		2	2
Skrofler (<i>Scrophulosis</i>)	1	1	2
Engelska sjukan (<i>Rachitis</i>)	7	3	10
Öfriga konstitutionella sjukdomar (<i>Alia cachexiae</i>) . . .	1	1	2
Summa	9	7	16

Fördelningen af dessa dödsfall på femårsperioder, kön, åldersklasser och månader framgår af tab. 6 och 8.

VI. Kroniska förgiftningssjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp äro för

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	2,0 ⁰ / ₀₀₀	1,5 ⁰ / ₀₀₀
1881—1885	1,2 „	1,4 „
1886—1890	0,3 „	1,2 „
1876—1890	1,0 „	1,4 „

Under det dödligheten i Helsingborg i dessa sjukdomar under första femårsperioden är större än i Stockholm, är den under sista perioden icke mer än fjerdedelen så stor.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar uppgingo till 21. Af dessa komma 20 på mankönet och dödsorsaken är i alla kronisk alkoholsjukdom.

En qvinna i en ålder af öfver 80 år är död i kronisk morfinförgiftning.

Åldersklassernas dödstal beräknade för endast mankönet äro:

	Helsingborg.	Stockholm.
Åldern 20—40 år	1,5 ⁰ / ₀₀₀	3,7 ⁰ / ₀₀₀
„ 40—60 „	7,0 „	9,4 „
„ 60—80 „	6,7 „	8,2 „

Den största skillnaden i dödlighet i de båda städerna finnes sålunda för åldern 20—40 år.

Af tabellen 8 framgår att de flesta dödsfallen komma på våren.

VII. Sinnessjukdomar.

Sinnessjukdom (*Insania*) har förekommit under tiden 1876—1890 i Helsingborg endast 2 gånger såsom dödsorsak. Båda dödsfallen voro män i åldern 40—60 år. Det ena inträffade under första femårsperioden, det andra under den sista.

VIII. Nervsystemets sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp ¹⁾ beräknade ur medicinalstyrelsens uppgifter äro för:

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	19,3 ‰	23,2 ‰	22,8 ‰
1881—1885	23,9 „	21,2 „	20,8 „
1886—1890	17,7 „	19,7 „	17,4 „
1876—1890	20,2 „	21,4 „	21,1 „

Dödligheten i sjukdomar tillhörande denna hufvudgrupp synes sålunda under hela femtonårsperioden vara ungefär lika stor i Helsingborg, Skånska Städerna och Stockholm. Men under det dödligheten för de båda sistnämnda är stadd i ett ständigt aftagande under de olika femårsperioderna, utvisar Helsingborg en stegring i dödlighet under andra femårsperioden och derefter en betydlig minskning under den sista. Till en del beror detta på hjerntuberkulosen, hvilken enligt 1874 års nomenklatur räknades hit. Men äfven hjernslag och hjernhinneinflammation utvisa samma stegring och minskning i dödlighet.

Att de förhållanden, som påpekats vid redogörandet för kroniska infektionssjukdomar, varit vållande härtill synes mig mycket antagligt.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar ²⁾ uppgingo till 286, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Hjernslag (<i>Hemorrhagia cerebri</i>)	68	33	101
Hjernhinneinflammation (<i>Meningitis</i>)	86	46	132
Inflammation i ryggmärgen (<i>Myelitis</i>).	4	—	4
Ryggmärgstvinsot (<i>Tabes dorsalis</i>)	3	—	3
Fallandesot (<i>Epilepsia</i>)	6	6	12
Eklampsi (<i>Eclampsia</i>)	1	2	3
Konvulsioner (<i>Convulsiones</i>)	11	8	19
Sockersjuka (<i>Diabetes mellitus</i>)	2	4	6
Andra sjukdomar i nervsystemet (<i>Alii systematis nervosi morbi</i>)	3	3	6
Summa	184	102	286

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

²⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Beräknade härefter blifva dödstal för Helsingborg:

1876—1880	12,5 ‰
1881—1885	16,1 „
1886—1890	13,1 „
1876—1890	13,9 „

Könens och åldersklassernas dödstal äro:

	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern under 1 år	156,8 (128,6) ‰	71,8 (57,9) ‰
„ 1—5 „	36,0 ‰	19,6 ‰
„ 5—10 „	6,3 „	4,5 „
„ 10—20 „	3,2 „	2,0 „
„ 20—40 „	5,2 „	4,1 „
„ 40—60 „	16,4 „	5,9 „
„ 60—80 „	75,5 „	28,2 „
„ öfver 80 „	66,7 „	85,2 „
Alla åldrar	18,8 „	9,5 „

Dödligheten bland män är nära dubbelt så stor, som bland kvinnor; i åldrar-na 40—80 år är denna olika dödlighet hos de båda könen ännu mer utpreglad, i det i dessa åldrar nära 3 gånger så många män, som kvinnor duka under för nerv-systemets sjukdomar.

De flesta dödsfallen träffa de yngsta och äldsta åldersklasserna. Af tabellen 7 framgår att hjernhinneinflammation såsom dödsorsak är vigtig i synnerhet för barn och att hjernslag hufvudsakligen träffar äldre personer.

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	8,8 ‰	63	Våren	13,4 ‰
Februari	16,4 „	118	Sommaren	16,3 „
Mars	13,4 „	96	Hösten	13,6 „
April	12,3 „	88	Vintern	12,2 „
Maj	14,6 „	105		
Juni	18,1 „	130		
Juli	17,5 „	126	Sommar—höst	14,9 „
Augusti	13,4 „	96	Vinter—vår	12,8 „
September	14,0 „	100		
Oktober	12,3 „	88		
November	14,6 „	105		
December	11,7 „	84		

Den största dödligheten i nervsystemets sjukdomar inträffar i Helsingborg på sommaren, den lägsta på vintern.

IX och X. Sinnesorganens sjukdomar.

Endast ett dödsfall förorsakadt af öroninflammation (*Otitis*), har förekommit under tiden 1876—1890 i sjukdomar tillhörande dessa hufvudgrupper.

XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp¹⁾, beräknade ur Medicinalstyrelsens uppgifter, äro för

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	3,9 ‰	5,4 ‰	11,8 ‰
1881—1885	5,0 „	5,9 „	11,1 „
1886—1890	5,5 „	7,0 „	11,1 „
1876—1890	4,8 „	6,3 „	11,4 „

Såväl Helsingborg som Skånska Städerna visa sålunda en under hela femtonårsperioden fortlöpande ökning i dödlighet i denna hufvudgrupps sjukdomar, under det Stockholm har att uppvisa en minskning. Dock är dödligheten i Helsingborg ännu under sista femårsperioden icke hälften så stor som i Stockholm.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar²⁾ uppgingo till 99, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Hjertsäcksinflammation (<i>Pericarditis</i>)	4	1	5
Organiskt hjertfel (<i>Vitium organicum cordis</i>)	36	40	76
Hjertförlamning (<i>Paralysis cordis</i>)	8	6	14
Pulsåderbräck (<i>Aneurysma</i>)	2	1	3
Blodpropp (<i>Thrombosis</i>)		1	1
Summa	50	49	99

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

²⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Könens dödstal äro:

mankönets 5,1 ‰, kvinnkönets 4,6 ‰.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	8,2 (6,7) ‰
” 1—5 ”	0,5 ‰
” 5—10 ”	0,9 ”
” 10—20 ”	3,8 ”
” 20—40 ”	2,9 ”
” 40—60 ”	8,6 ”
” 60—80 ”	19,0 ”
” öfver 80 ”	32,4 ”

Om man undantager åldern under 1 år ökas således dödligheten för hvarje följande åldersklass; dock är dödligheten i åldern 10—20 år något högre än i åldern 20—40 år.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	5,8 ‰	120	Våren	5,4 ‰
Februari	5,3 ”	114	Sommaren	4,5 ”
Mars	4,7 ”	97	Hösten	3,7 ”
April	4,1 ”	85	Vintern	5,6 ”
Maj	7,6 ”	158		
Juni	5,8 ”	120		
Juli	5,3 ”	110	Sommar—höst	4,1 ”
Augusti	2,3 ”	47	Vinter—vår	5,5 ”
September	2,9 ”	60		
Oktober	4,1 ”	85		
November	4,1 ”	85		
December	5,8 ”	120		

Maximum af dödlighet finnes sålunda i maj månad, minimum i augusti. Af årstidernas dödstal framgår att största dödligheten faller på vintern och våren. Detta torde, enligt Linroth, förklaras deraf, "att tillstötande vinter- och vårsjukdomar föranleda dödsfall bland personer, som lida af kroniska hjertåkommor och därför naturligen äro mindre motståndskraftiga mot nämnda, vanligen lungorna afficerande sjukdomar".

Den vigtigaste bland denna hufvudgrupps sjukdomar är:

Organiskt hjertfel, som angifvits som dödsorsak i 76 ‰ af alla till gruppen hörande dödsfall.

Könens och åldersklassernas dödstal för organiskt hjertfel äro:

	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern under 1 år	3,1 (2,6) ‰	3,4 (2,8) ‰
„ 1—5 „	— ‰	0,9 ‰
„ 5—10 „	0,9 „	0,9 „
„ 10—20 „	2,7 „	4,2 „
„ 20—40 „	1,6 „	2,7 „
„ 40—60 „	8,2 „	5,9 „
„ 60—80 „	17,8 „	9,9 „
„ öfver 80 „	66,7 „	— „
Alla åldrar	3,7 „	3,7 „

Räknas på hela den manliga och qvinnliga befolkningen är således dödligheten i denna sjukdom för båda könen lika stor. Inom de olika åldersklasserna finnes större dödlighet för qvinnkön i åldrarna under 40 år; i de högre åldrarna är dödligheten större för mankön.

XII. Andningsorganens sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp¹⁾, beräknade ur Medicinalstyrelsens uppgifter äro för

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	63,2 ‰	64,9 ‰	87,5 ‰
1881—1885	77,3 „	64,7 „	82,7 „
1886—1890	52,9 „	61,7 „	68,1 „
1876—1890	64,9 „	64,1 „	79,2 „

Dödligheten i dessa sjukdomar har således både i Helsingborg och Skånska Städerna under hela femtonårsperioden varit lägre än i Stockholm.

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar — enligt 1891 års nomenklatur, då lungsot och strypsjuka icke räknas hit — uppgingo till 614, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Lungsäckinflammation (<i>Pleuritis</i>)	8	1	9
Akut luftrörsinflammation (<i>Bronchitis acuta</i>)	87	67	154
Kronisk „ („ <i>chronica</i>)	21	30	51
Lungödem (<i>Oedema pulmonum</i>)	—	4	4
Lungemfysem (<i>Emphysema pulmonum</i>)	19	18	37
Lunginflammation (<i>Pneumonia acuta</i>)	202	156	358
Lungbrand (<i>Gangraena pulmonum</i>)	1	—	1
Summa	338	278	614

Dödstalen för femårsperioderna, för gruppen i sin helhet och för de särskilda sjukdomar, som tillhöra densamma ¹⁾, äro:

	1876—1880	1881—1885	1886—1890	1876—1890
Akut luftrörsinflammation	4,7 ‰	9,0 ‰	8,1 ‰	7,5 ‰
Kronisk „	0,4 „	3,6 „	2,9 „	2,5 „
Lunginflammation	19,5 „	21,7 „	12,3 „	17,4 „
Öfriga sjukdomar	1,3 „	3,5 „	2,4 „	2,5 „
Samtl. sjukd. i andningsorganen	25,9 „	37,8 „	26,2 „	29,9 „

Dödligheten i denna hufvudgrupps sjukdomar visar sålunda under andra femårsperioden en högst betydlig ökning, och under sista femårsperioden en nästan lika betydlig minskning, så att dödligheten då är ungefär densamma som under första femårsperioden. Granskar man närmare i hvilken grad gruppens olika sjukdomar bidragit härtill, finner man att ökningen i dödlighet under andra perioden hufvudsakligen kommer på luftrörsinflammation och lungemfysem, och att minskningen under sista perioden hufvudsakligen kommer på lunginflammation.

Den låga dödligheten i kronisk luftrörsinflammation och lungemfysem under 1:sta femårsperioden anser jag kunna förklaras endast på det sätt, att under åren 1876—1880 följts en annan norm vid utfärdandet af dödsattester än under åren 1881—1890. Detta synes mig så mycket mera antagligt, som just i slutet af 1880 den då ledigblifna stadsläkaretjensten på nytt besattes, och sålunda dödsattesterna före och efter 1880 äro utfärdade af olika läkare.

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Undersöker man, i hvilka hus dödsfallen i andningsorganens sjukdomar förekommit, så visar det sig, att luftrörsinflammation och lungemfysem nästan uteslutande söka sina offer i samma hus, der kroniska infektionssjukdomar hafva sin hemvist. Den ökade dödligheten i luftrörsinflammation och lungemfysem under andra femårsperioden har sålunda antagligen sina orsaker dels i dåliga bostäder, dels i fattigdom och elände, hvilket under åren 1881—1885 fanns i ganska hög grad i Helsingborg.

Lunginflammation förekommer också företrädesvis i gamla, dåliga hus; men äfven i nya söker denna sjukdom sina offer. Dessutom förekomma under första och isynnerhet under andra femårsperioderna i alldeles nybyggda hus åtskilliga dödsfall, förorsakade af lunginflammation. Den höga dödligheten i denna sjukdom under de båda första femårsperioderna beror sålunda säkerligen till en icke ringa del derpå, att familjer på grund af rådande bostadsbrist öfverbefolkade små, trånga bostäder och för tidigt flyttade in i nya hus. De mindre goda lefnadsomständigheter, i hvilka många af Helsingborgs invånare under denna tid befunno sig, voro också egnade att framkalla en högre dödlighet.

Femårsperioden 1886—1890 visar en betydligt lägre dödlighet i andningsorganens sjukdomar; men under det dödligheten i lunginflammation under denna period gått ned med 41 $\%$, så hafva de öfriga af gruppens sjukdomar endast en minskning af 17 $\%$ att uppvisa.

Dödligheten i lunginflammation och i tuberkelsjukdom öfverensstämma under de olika femårsperioderna på ett i ögonen fallande sätt med hvarandra. Dödstalen äro för:

	Tuberkelsjukdom.	Akut lunginflammation.
1876—1880	36,1 ‰	19,5 ‰
1881—1885	38,2 „	21,7 „
1886—1890	25,8 „	12,8 „

På grund häraf synes det mig antagligt, att en af de viktigaste orsakerna till den betydligt minskade dödligheten i lunginflammation i Helsingborg under åren 1886—1890 är, att tuberkulos under dessa år fanns hos en mycket mindre del af befolkningen än under de båda andra femårsperioderna. Derjemte bidrogo naturligtvis äfven andra omständigheter, såsom bättre och sundare bostäder samt ett allmännare välstånd, till att minska dödligheten.

Könens dödstal för andningsorganens sjukdomar äro:

mankönets 34,5 ‰ , kvinnkönets 25,7 ‰ .

Således en mycket högre dödlighet för mankönet.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	376,0 (304,6) ‰
„ 1—5 „	49,7 ‰
„ 5—10 „	6,0 „
„ 10—20 „	1,6 „
„ 20—40 „	6,1 „
„ 40—60 „	19,8 „
„ 60—80 „	112,2 „
„ öfver 80 „	194,4 „

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	33,2 ‰	111	Våren	41,5 ‰
Februari	33,2 „	111	Sommaren	23,1 „
Mars	39,7 „	133	Hösten	21,5 „
April	43,8 „	147	Vintern	33,0 „
Maj	41,4 „	139		
Juni	36,9 „	123		
Juli	19,3 „	65	Sommar—höst	22,3 „
Augusti	13,5 „	45	Vinter—vår	37,2 „
September	18,7 „	63		
Oktober	27,4 „	92		
November	18,7 „	63		
December	32,6 „	108		

Högsta dödligheten i andningsorganens sjukdomar faller sålunda på april, lägsta på augusti månad. Under maj och juni aftar den endast obetydligt, mera under juli och augusti. Det skarpa afbrott, som oktober månad gör i den fortgående stegringen i dödlighet under höst- och vintermånaderna, beror, såsom längre fram visas, hufvudsakligen på en stor dödlighet i lunginflammation under denna månad.

Af årstidernas dödstal framgår, att de flesta dödsfallen inträffa på vintern och isynnerhet på våren, då dödligheten under hvarje månad är 3 gånger så stor som i augusti månad.

För de viktigaste af denna hufvudgrupps sjukdomar redogöres härmed något närmare.

Luftrörsinflammation har i Helsingborg 1876—1890 utgjordt dödsorsak i 205 fall. Dödstalen för de olika femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	5,1 $\frac{0}{000}$	12,0 $\frac{0}{000}$
1881—1885	12,6 ”	12,0 ”
1886—1890	11,0 ”	10,8 ”
1876—1890	10,0 ”	11,7 ”

Dödligheten i dessa sjukdomar, som under första femårsperioden i Helsingborg icke var hälften så stor som i Stockholm, är under de båda sista mer än dubbelt så stor som under den första och högre än i Stockholm. Vid redogörandet för andningsorganens sjukdomar har jag försökt visa hvarpå denna stora ökning i dödlighet beror.

Åldersklassernas dödstal äro för:

Åldern under 1 år	Akut luftrörsinfl. 180,6 (146,3) $\frac{0}{000}$	Kronisk luftrörsinfl. 13,1 (10,6) $\frac{0}{000}$
.. 1—5 ”	16,1 $\frac{0}{000}$	0,9 $\frac{0}{000}$
.. 5—10 ”	..	0,5 ”
.. 10—20 ”	..	0,3 ”
.. 20—40 ”	..	0,3 ”
.. 40—60 ”	0,5 ”	1,1 ”
.. 60—80 ”	6,0 ”	25,0 ”
.. öfver 80 ”	..	64,8 ”

Luftrörsinflammation är sålunda såsom dödsorsak farligast för späda barn och åldringar; de förra duka mest under för den akuta, de senare för den kroniska formen deraf.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

Dödstal.	Om hela årets dt = 100.	Dödstal.
Januari 11,7 $\frac{0}{000}$	117	Våren 14,0 $\frac{0}{000}$
Februari 14,0 ”	140	Sommaren . . . 7,6 ”
Mars 13,4 ”	134	Hösten 6,2 ”
April 16,9 ”	169	Vintern 12,0 ”
Maj 11,7 ”	117	
Juni 10,5 ”	105	
Juli 8,2 ”	82	Sommar—höst. 6,9 ”
Augusti 4,1 ”	41	Vinter—vår 13,0 ”
September 5,8 ”	58	
Oktober 7,1 ”	71	
November 5,8 ”	58	
December 10,5 ”	105	

April månad har således den högsta dödligheten att uppvisa, augusti den lägsta. Under vinter- och vårmånaderna förorsakas af luftrörsinflammation nästan dubbelt så många dödsfall som under sommar- och höstmånaderna.

Lunginflammation har i Helsingborg 1876—1890 utgjordt dödsorsak i 358 fall. Dödstalen för femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	19,5 ‰	28,3 ‰
1881—1885	21,7 „	28,2 „
1886—1890	12,8 „	20,7 „
1876—1890	17,4 „	25,6 „

Dödligheten i lunginflammation är således under hela femtonårsperioden betydligt lägre i Helsingborg än i Stockholm. Under perioden 1881—1885 är dödligheten i Helsingborg något högre än under föregående period och ännu mycket högre än under den derpå följande perioden. Beträffande detta hänvisas till det om andningsorganen sagda.

Könens dödstal äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
Mankönets	20,6 ‰	30,2 ‰
Qvinnkönets	14,1 „	21,3 „

Dödligheten för mankön är således betydligt större än för qvinnkön. Af tabellen 7 framgår att mankönets öfverdödlighet är störst i åldrarna under 1 år och 40—60 år.

Åldersklassernas dödstal för lunginflammation äro:

Åldern under 1 år	180,6 (146,3) ‰
„ 1—5 „	31,3 ‰
„ 5—10 „	5,1 „
„ 10—20 „	1,3 „
„ 20—40 „	5,3 „
„ 40—60 „	15,5 „
„ 60—80 „	57,0 „
„ öfver 80 „	81,0 „

Lunginflammation är således, såsom dödsorsak, i främsta rummet viktig för späda barn, och äfven, fastän i mycket mindre grad, för barn i åldern 1—5 år. I åldrarna 5—40 år är den af ringa betydelse. Sedan blir den en allt vanligare dödsorsak för hvarje högre åldersklass.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	18,1 ‰	104	Våren	24,6 ‰
Februari	18,1 „	104	Sommaren	13,8 „
Mars	23,5 „	135	Hösten	12,6 „
April	23,9 „	137	Vintern	18,4 „
Maj	27,4 „	157		
Juni	23,9 „	137		
Juli	9,9 „	57	Sommar—höst	13,2 „
Augusti	7,6 „	43	Vinter—vår	21,5 „
September	9,3 „	53		
Oktober	18,7 „	107		
November	9,9 „	56		
December	19,3 „	110		

Största dödligheten infaller sålunda i maj, minsta i augusti. Såsom förut är omtaladt, förekommo i nybyggda hus åtskilliga dödsfall, förorsakade af lunginflammation. En del af dessa inträffade under oktober; och torde den höga dödligheten under denna månad kunna förklaras häraf.

Af dödstalen framgår, att de flesta dödsfallen i lunginflammation inträffa under månaderna mars—juni; under december—februari är dödligheten något lägre än under mars—juni och under juli—november knappast hälften af hvad den är under årets öfriga månader.

XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp¹⁾, beräknade ur Medicinalstyrelsens uppgifter äro för

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.
1876—1880	20,5 ‰	24,8 ‰	53,5 ‰
1881—1885	14,9 „	23,6 „	42,1 „
1886—1890	16,9 „	18,7 „	34,3 „
1876—1890	17,2 „	22,3 „	41,7 „

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Dödligheten i dessa sjukdomar är således i Helsingborg under hela femtonårsperioden mycket låg. Den är i Stockholm mer än dubbelt så stor som i Helsingborg. I alla städerna är dödligheten under sista femårsperioden rätt mycket lägre än under den första.

Den ökning i dödlighet i matsmältningsorganens sjukdomar, som finnes i Helsingborg under åren 1886—1890, beror uteslutande på en högre dödlighet i bukhinneinflammation under denna period. Dödstalen för akut och kronisk inflammation i magen och tarmarna äro nemligen för de olika femårsperioderna:

1876—1880	15,3 ‰
1881—1885	12,8 „
1886—1890	11,6 „

Vi återkomma härtill, sedan vi redogjort för hufvudgruppen i sin helhet.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar¹⁾ uppgingo till 353, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Akut inflammation i magen och tarmarne (<i>Gastritis, enteritis et colitis acuta</i>)	115	99	214
Kronisk inflammation i magen och tarmarna (<i>Gastritis, enteritis et colitis chronica</i>)	28	24	52
Blindtarmsinflammation (<i>Typhlitis</i>)	4	1	5
Magsår (<i>Ulcus ventriculi</i>)	3	6	9
Tarmhinder (<i>Ileus</i>)	2	4	6
Tarmbräck (<i>Hernia intestinalis</i>)	1	8	9
Bukhinneinflammation (<i>Peritonitis</i>)	15	36	51
Bukvattusot (<i>Ascites</i>)	1	—	1
Lefversjukdom (<i>Morbus hepatis</i>)	2	4	6
Summa	171	182	353

Könens dödstal äro:

mankönets 17,4 ‰, qvinnkönets 16,9 ‰.

Dödligheten är således större bland män än kvinnor. Af ofvanstående förteckning på hufvudgruppens sjukdomar framgår att mag- och tarmkatarr är vanligare dödsorsak för män, dä deremot de öfriga, men isynnerhet tarmbräck, bukhinneinflammation och magsår äro vanligare bland kvinnor.

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Åldersklassernas dödstal äro:

Åldern under 1 år	364,5 (295,3) 0/000
„ 1—5 „	19,8 0/000
„ 5—10 „	1,8 „
„ 10—20 „	2,7 „
„ 20—40 „	3,4 „
„ 40—60 „	7,8 „
„ 60—80 „	15,5 „
„ öfver 80 „	64,8 „

Dessa dödsorsaker äro således i främsta rummet viktiga för späda barn.

Månadernas och årstidernas dödstal äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	12,8 0/000	74	Våren	9,9 0/000
Februari	9,3 „	54	Sommaren	25,0 „
Mars	9,3 „	54	Hösten	22,5 „
April	9,3 „	54	Vintern	11,1 „
Maj	11,1 „	65		
Juni	13,4 „	78		
Juli	26,3 „	153	Sommar—höst	23,7 „
Augusti	35,6 „	207	Vinter—vår	10,5 „
September	36,8 „	214		
Oktober	22,8 „	133		
November	8,2 „	48		
December	11,1 „	65		

Högsta dödligheten faller på September, lägsta på November. Af årstiderna har sommaren det högsta antalet dödsfall, våren det lägsta. Under sommaren och hösten dö i dessa sjukdomar mer än dubbelt så många som under vintern och våren.

Såsom redan nämnt är dödligheten i matsmältningsorganens sjukdomar i Stockholm betydligt högre än i Helsingborg. Särskildt gäller detta de s. k. diarrhésjukdomarna, till hvilka hänföras akut mag- och tarmkatarrh, tarminflammation och inhemsk kolera.

Dödstalen för dessa — **diarrhésjukdomarna** — äro under de olika femårsperioderna för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	15,6 0/000	39,5 0/000
1881—1885	12,9 „	31,7 „
1886—1890	11,7 „	27,5 „
1876—1890	13,1 „	32,6 „

Dödligheten i dessa sjukdomar är således i Stockholm under hela femtonårsperioden mer än dubbelt så stor som i Helsingborg, och i båda städerna är den stadd i ett rätt betydligt aftagande. I Helsingborg är skillnaden i dödlighet störst under de båda första femårsperioderna och torde denna minskning i dödlighet förklaras deraf, att vid den tiden kloakledning infördes i staden. Den minskning, som inträffar under sista femårsperioden, torde hufvudsakligen bero på, att genom vattenledningen då fans rikligare tillgång på godt och rent vatten, än under de föregående perioderna.

Af tabellen 7 framgår att de s. k. diarrhésjukdomarna är dödsorsaker hufvudsakligen för barn i första lefnadsåret och att äfven barn i åldern 1—5 år ofta dö af dem. För högre åldersklasser äro de deremot af ganska ringa betydelse.

Jag har därför vid den följande redogörelsen för dessa sjukdomar endast anført dödstal för åldrarna under 5 år.

Dödstalen för diarrhésjukdomarna — med undantag af inhemsk kolera — för åren 1876—1890 äro för:

	Helsingborg.		
	Mankön.	Qvinnkön.	Båda könen.
Åldern under 1 år	369,6 (300,7) ‰	348,7 (281,5) ‰	360,0 (291,3) ‰
„ 1—5 „	18,9 ‰	16,8 ‰	17,9 ‰

Samma dödstal äro för:

	Stockholm.		
	Mankön.	Qvinnkön.	Båda könen.
Åldern under 1 år	1,086,8 (814,8) ‰	878,1 (685,5) ‰	983,1 (753,5) ‰
„ 1—5 „	41,0 ‰	36,2 ‰	38,6 ‰

I båda åldersklasserna är således dödligheten i dessa sjukdomar i Stockholm mer än dubbelt så stor som i Helsingborg.

Under det 39,1 ‰ af alla i Stockholm åren 1876—1890 i åldern under 1 år afidna duka under för dessa sjukdomar, är motsvarande siffra i Helsingborg endast 22,5 ‰. I Stockholm har således mer än hvar tredje dödsfall i åldern under 1 år förorsakats af dessa sjukdomar; i Helsingborg icke fullt hvar fjerde.

Huruledes dödligheten i Helsingborg i dessa sjukdomar aftagit i de åldersklasser, som mest duka under för desamma, framgår af följande dödstal:

	1876—1880.	1881—1885.	1886—1890.
Åldern under 1 år	445,2 ‰	354,4 ‰	326,4 ‰
„ 1 5 „	34,0 „	17,6 „	13,4 „

Månadernas och årstidernas dödstal för diarrhésjukdomarna äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	4,7 ‰	36	Våren	6,2 ‰
Februari	8,2 „	63	Sommaren . . .	19,8 „
Mars	5,8 „	45	Hösten	19,0 „
April	6,4 „	50	Vintern	6,6 „
Maj	6,4 „	50		
Juni	8,2 „	63		
Juli	19,9 „	154	Sommar—höst	19,4 „
Augusti	31,5 „	244	Vinter—vår	6,4 „
September	33,9 „	262		
Oktober	17,5 „	135		
November	5,8 „	45		
December	7,0 „	54		

Högsta dödligheten kommer på September, lägsta på Januari. Under månaderna November—Juni håller sig dödligheten låg och i alla dessa månader är den ungefär lika stor. Under Juli och Augusti ökas den betydligt och, sedan den nått sitt maximum i September, minskas den hastigt under Oktober. Både i Augusti och September förekomma nära 4 gånger så många dödsfall som i hvar och en af månaderna November—Juni.

XIV. Urinorganens sjukdomar.

Dödstalen för denna hufvudgrupp ¹⁾, beräknade ur medicinalstyrelsens uppgifter, äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	2,8 ‰	10,9 ‰
1881—1885	5,3 „	10,6 „
1886—1890	4,8 „	9,2 „
1876—1890	4,4 „	10,2 „

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Dödligheten i denna hufvudgrupps sjukdomar är således under hela perioden betydligt högre i Stockholm än i Helsingborg. I Helsingborg är dödligheten under åren 1881—1890 högre än under perioden 1867—1880.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar uppgingo till 91, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Akut njurinflammation (<i>Nephritis acuta</i>)	9	8	17
Kronisk „ (<i>„ chronica</i>)	29	40	69
Uremi (<i>Uræmia</i>)	1	—	1
Urinblåseinflammation (<i>Cystitis</i>)	2	—	2
Blåsesten (<i>Lithiasis vesicalis</i>)	2	—	2
Summa	43	48	91

Könens dödstal äro:

mankönets 4,4 ‰, qvinnkönets 4,5 ‰.

Af tabellen 7 framgår att kronisk njurinflammation såsom dödsorsak hufvudsakligen är vigtig för åldrarne 20—80 år. Könens och åldersklassernas dödstal för denna sjukdom i Helsingborg 1876—1890 äro:

	Mankönet.	Qvinnkönet.
Åldern 20—40 år	3,4 ‰	3,5 ‰
„ 40—60 „	7,5 „	4,4 „
„ 60—80 „	6,7 „	19,0 „

Åldersklassernas dödstal för urinorganens sjukdomar äro:

Åldern under 1 år	4,9 ‰
„ 1—5 „	2,3 „
„ 5—10 „	1,8 „
„ 10—20 „	1,9 „
„ 20—40 „	3,9 „
„ 40—60 „	6,7 „
„ 60—80 „	17,3 „
„ öfver 80 „	— „

Månadernas och årstidernas dödstal för urinorganens sjukdomar äro:

	Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.		Dödstal.
Januari	5,3 $\frac{\text{‰}}{1000}$	120	Våren	4,1 $\frac{\text{‰}}{1000}$
Februari	5,3 „	120	Sommaren	5,4 „
Mars	3,5 „	78	Hösten	3,5 „
April	6,4 „	145	Vintern	4,7 „
Maj	2,3 „	52		
Juni	2,9 „	65		
Juli	8,2 „	186	Sommar—höst	4,4 „
Augusti	5,3 „	120	Vinter—vår	4,4 „
September	3,5 „	78		
Oktober	5,3 „	120		
November	1,8 „	40		
December	3,5 „	78		

Någon större olikhet i dödlighet finnes icke under de olika årstiderna i denna hufvudgrupps sjukdomar.

XV. Qvinliga könsorganens sjukdomar.

Dödsfallen i denna hufvudgrupps sjukdomar ¹⁾ i Helsingborg 1876—1890 uppgingo till 5, sålunda fördelade:

Bäckeninflammation (<i>Pelveoperitonitis</i>)	1
Ovarialkystom (<i>Cysta ovarii</i>)	2
Andra sjukdomar (<i>Alii morbi</i>)	2
	Summa 5

Fallens fördelning på åldersklasser framgår af tabellen 6.

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

XVI. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps sjukdomar ¹⁾ uppgingo till 11, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Akut ledgångsrheumatism (<i>Rheumatismus articularis</i>			
<i>acutus</i>)	3	1	4
Benbrand (<i>Necrosis</i>)	3	2	5
Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensystemet			
(<i>Alii org. locom. et ossium morbi</i>)	1	1	2
Summa	7	4	11

Dödsfallens fördelning på kön och åldersklasser framgår af tabellen 6.

XVII. Hud- och bindväfssjukdomar.

Dödsfallen i denna hufvudgrupps sjukdomar ¹⁾ i Helsingborg 1876—1890 uppgingo till 14, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Bulnad (<i>Abscessus</i>)	—	3	3
Brandböld (<i>Carbunculus</i>)	5	—	5
Andra hud- och bindväfssjukdomar (<i>Alii systematis</i>			
<i>cutanei et telæ connex. morbi</i>)	2	4	6
Summa	7	7	14

Fördelningen af fallen på kön och åldersklasser framgår af tabellen 6.

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

XVIII. Svulster.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvndgrupps sjukdomar¹⁾ uppgingo till 165, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Kräfta (<i>Cancer</i>)			
a) Kräfta i magsäcken (<i>Cancer ventriculi</i>)	50	37	87
b) „ „ bröstkörteln („ <i>mammæ</i>)		8	8
c) „ „ lifmodern („ <i>uteri</i>)		15	15
d) „ „ andra organ („ <i>aliorum organorum</i>)	27	26	53
Sarkom (<i>Sarcoma</i>)	1	1	2
Summa	78	87	165

Dödstalen för kräfta under femårsperioderna äro i

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	8,5 ‰	10,6 ‰
1881—1885	7,9 „	9,9 „
1886—1890	7,5 „	10,2 „
1876—1890	8,0 „	10,2 „

Det synes sålunda som om kräfta är en mindre viktig dödsorsak i Helsingborg än i Stockholm. Såsom vi längre fram få se betingas denna olika dödlighet hufvudsakligen af kräfta i qvinnliga könsorganen, hvilken dödsorsak i Stockholm synes vara betydligt vanligare.

Af de 163 fallen i Helsingborg komma endast 2 på åldern under 20 år, nemligen ett i lifmodern på en 1 års gammal flicka och 1 i lefvern på en 19 års gammal flicka. Fördelningen af de öfriga fallen på kön och åldersklasser framgår af följande tablå.

	20—40 år.		40—60 år.		60—80 år.		Öfver 80 år.	
	Mankön.	Qvinnkön.	Mankön.	Qvinnkön.	Mankön.	Qvinnkön.	Mankön.	Qvinnkön.
Kräfta i magsäcken . . .	5	5	15	13	30	18	—	1
„ „ bröstkörteln . .	—	1	—	4	—	2	—	1
„ „ lifmodern	—	2	—	9	—	3	—	—
„ „ andra organ . .	1	—	11	4	14	20	1	1
Summa	6	8	26	30	44	43	1	3

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Könens och åldersklassernas dödstal för kräfta, beräknade ur alla fall, som förekommit, äro för:

	Helsingborg.		Stockholm.	
	Mankön.	Qvinnkön.	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern 20—40 år	1,8 ‰	2,2 ‰	1,3 ‰	2,6 ‰
„ 40—60 „	14,2 „	14,8 „	19,2 „	24,3 „
„ 60—80 „	97,7 „	52,6 „	70,5 „	64,6 „
„ öfver 80 „	66,7 „	63,9 „	87,6 „	93,0 „
Alla åldrar	7,9 „	8,0 „	7,0 „	12,8 „

Dödligheten i kräfta är således för mankönet ungefär lika stor i Helsingborg och Stockholm. För qvinnkönet deremot har Stockholm en rätt betydligt högre dödlighet. Såsom af följande dödstal framgår är dödligheten af kräfta i qvinnliga könsorganen mer än dubbelt så stor i Stockholm, som i Helsingborg.

Åldersklassernas dödstal för kräfta i qvinnliga könsorganen äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
Åldern 20—40 år	0,8 ‰	0,9 ‰
„ 40—60 „	6,4 „	10,1 „
„ 60—80 „	7,1 „	15,4 „
„ öfver 80 „	21,3 „	15,1 „
Alla åldrar	2,0 „	4,1 „

Af tabellen nr 8 framgår huru dödsfallen äro fördelade på månader och årstider. Det synes som om dödligheten under vårmånaderna vore något högre än under årets öfriga månader.

XIX. Våldsam död.

Dödsfallen i Helsingborg 1876—1890 i denna hufvudgrupps dödsorsaker ¹⁾ uppgingo till 96, sålunda fördelade:

	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Olyckshändelse eller våda (<i>Casus mortiferi</i>)			
Drunkning (<i>Submersio</i>)	31	3	34
Förbränning (<i>Combustio</i>)	3	1	4
Qväfning, Ihjälliggnng (<i>Suffocatio</i>)	2	3	5
Krossning och brott (<i>Contusio, Fractura</i>)			
öfverkörd	2	—	2
jernvägsskada	3	—	3
maskinskada	3	—	3
fall	7	—	7
andra brottskador	5	2	7
Hjernskakning (<i>Comotio cerebri</i>)	3	—	3
Akut förgiftning (<i>Intoxicatio acuta</i>)			
af alkohol	1	—	1
,, kolos	5	1	6
,, svamp	—	1	1
,, fosfor	—	1	1
,, bittermandelvatten	1	—	1
Främmande kropp i svalget (<i>Corpus alienum pharyngis</i>)	2	—	2
Sjelfmord (<i>Suicidium</i>)			
Dränkning	—	2	2
Hängning	8	1	9
Skottsår	2	—	2
Förgiftning genom svafvelsyra	1	—	1
Mord (<i>Homicidium</i>)			
Barnamord	1	—	1
Knifstyng	1	—	1
Summa	81	15	96

¹⁾ Enligt 1891 års nomenklatur.

Dödsfallens fördelning efter *kön* och *åldersklasser* är:

	Under 1 år.		1—5 år.		5—10 år.		10—20 år.		20—40 år.		40—60 år.		60—80 år.		Öfver 80 år.		Okänd ålder.	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
Olyckshändelser. .	—	4	7	3	2	1	9	—	20	1	25	1	3	2	1	—	1	—
Sjelfmord	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2	6	—	1	—	—	—	—	—
Mord	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dödsfallens fördelning på *månader*:

	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	S:ma.
Olyckshändelser . .	2	4	10	10	8	2	5	9	13	6	6	5	80
Mord och sjelfmord	1	—	—	2	1	5	3	1	1	1	—	1	16

Vi vilja nu närmare granska de till denna grupp hörande dödsorsaker och börja då med

Olyckshändelser.

Dödstalen äro för femårsperioderna för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	4,5 $\frac{0}{1000}$	6,2 $\frac{0}{1000}$
1881—1885	3,6 „	6,0 „
1886—1890	3,7 „	5,2 „
1876—1890	3,8 „	5,8 „

Könens och *åldersklassernas* dödstal äro för:

			Helsingborg.		Stockholm ¹⁾ .	
			Mankön.	Qvinnkön.	Mankön.	Qvinnkön.
Åldern under 1 år			— $\frac{0}{1000}$	13,8 $\frac{0}{1000}$	7,2 $\frac{0}{1000}$	4,9 $\frac{0}{1000}$
„ 1—5 „			6,3 „	2,8 „	6,3 „	4,9 „
.. 5—10 „			1,7 „	0,8 „	7,0 „	1,6 „
.. 10—20 „			4,8 „	— „	7,4 „	1,0 „
„ 20—40 „			6,2 „	0,3 „	9,7 „	1,2 „
„ 40—60 „			14,6 „	0,5 „	13,2 „	2,1 „
„ 60—80 „			6,7 „	2,8 „	13,2 „	4,4 „
„ öfver 80 „			66,7 „	— „	25,8 „	17,1 „
Alla åldrar			6,8 „	1,1 „	10,8 „	2,2 „

¹⁾ Dödstalen för Stockholm beräknade ur 2,136 under åren 1871—90 förekomna olycksfall med dödlig utgång.

Således för mankönet, en högst betydlig öfverdödlighet isynnerhet i åldersklasserna 20—60 år.

Sjelfmord.

Dödstalen för femårsperioderna äro för:

	Helsingborg.	Stockholm.
1876—1880	0,9 ‰	2,5 ‰
1881—1885	0,7 ”	2,8 ”
1886—1890	0,6 ”	3,0 ”
1876—1890	0,8 ”	2,8 ”

XX. Ej uppgifna och okända sjukdomar.

Tabellen 6 innehåller *alla* dödsfall, som enligt helsovårdsnämndens årliga sammandrag förekommit i Helsingborg under åren 1871—1890. Föregående 19 dödsorsaksgrupper redogöra för de dödsfall under samma tid, öfver hvilka dödsattester varit för mig tillgängliga. Summan af alla dessa uppgår till 3,586. Således kommer denna hufvudgrupp, hvilken rätteligen icke alls borde finnas, att upptaga icke mindre än 190 fall, d. v. s. 5 ‰ af alla, som förekommit.

Af dödstalen för hufvudgruppen — upptagna i tabellen sid. 63 — framgår, att under sista femårsperioden en betydlig förbättring i detta missförhållande inträdt.

Öfversigt af alla dödsorsakerna.

Sedan jag nu redogjort för de särskilda dödsorsaksgrupperna och de viktigare enskilda dödsorsakerna, vill jag i likhet med Linroth, "lemna några öfversigstabeller ¹⁾, för att likasom samla den föregående skildringens olika delar till en enda bild."

Den första tabellen upptager dödstalen för samtliga dödsorsaksgrupper under femårsperioderna jemte hufvuddödstalen för hela femtonårsperioden och procenttal, uttryckande förhållandet mellan hvarje sjukdomsgrupps dödsfall och summan döda under hela femtonårsperioden.

De viktigaste dödsorsakerna äro akuta infektionssjukdomar, hvilka under hela perioden förorsakat mer än hvar 5:te dödsfall. Närmast dem komma kroniska infektionssjukdomar och andningsorganens sjukdomar, hvilka hvar för sig utgöra dödsorsaker i ungefär hvar 6:te dödsfall. Maltsmältningsorganens sjukdomar, hvilka i Stockholm varit dödsorsaker i 18 % af samtliga dödsfall, äro i Helsingborg af betydligt mindre betydelse, i det de här utgöra dödsorsaker i endast 9,1 % af alla fall.

För de flesta dödsorsaksgrupperna har dödligheten under femtonårsperioden aftagit. Isynnerhet gäller detta kroniska förgiftningssjukdomar, akuta och kroniska

¹⁾ Den förklarande texten till dessa öfversigstabeller är på sina ställen temligen ordagrant återgifven ur Linroths arbete.

infektionssjukdomar, samt matsmältningsorganens sjukdomar. Medfödda bildningsfel, ålderdomssjukdomar, cirkulationsorganens och andningsorganens sjukdomar visa deremot en ökning. Andningsorganen och kroniska infektionssjukdomar visa ökning under andra femårsperioden och minskning under den sista.

	I årliga medeltal dogo på 10,000 invånare.				% af alla dödsfall 1876—1890.
	1876—80.	1881—85.	1886—90.	1876—90.	
Medfödda bildningsfel och sjukdomar	7,1	6,8	9,9	8,2	4,5
Ålderdomssjukdomar	5,3	6,1	7,1	6,3	3,4
Akuta infektionssjukdomar	53,9	43,9	31,0	41,2	22,4
Kroniska infektionssjukdomar	36,1	33,2	25,8	32,5	17,7
Konstitutionella sjukdomar	0,7	0,2	1,3	0,8	0,4
Kroniska förgiftningssjukdomar	2,0	1,2	0,3	1,0	0,5
Sinnessjukdomar	0,2	—	0,1	0,1	0,1
Nervsystemets sjukdomar	12,5	16,1	13,1	13,9	7,6
Sinnesorganens „	0,2	—	—	0,1	0,1
Cirkulationsorganens sjukdomar	3,9	4,9	5,3	4,8	2,6
Andningsorganens „	25,9	37,3	26,2	29,9	16,2
Matsmältningsorganens „	20,5	14,7	16,9	17,2	9,1
Urinorganens „	2,8	5,3	4,8	4,4	2,4
Qvinliga könsorganens „	0,7	0,2	—	0,2	0,1
Rörelseorganens och benens sjukdomar	0,5	0,6	0,5	0,5	0,3
Hud- och bindväfssystemets „	0,7	0,9	0,5	0,7	0,4
Svulster	8,5	8,0	7,6	8,1	4,5
Våldsam död	5,6	4,4	4,3	4,7	2,6
Ej uppgifna och okända sjukdomar	11,3	11,2	6,4	9,3	5,1
Alla dödsorsakerna tillsamman	198,4	200,5	161,1	183,9	100,0

Såsom vi redan sett, hafva olika dödsorsaker en mycket olika betydelse för de båda könen. Följande tabell visar denna, de båda könen, olika dödlighet.

I Helsingborg förekommer under hela femtonårsperioden en öfverdödlighet för män af 20 %. Den är störst för kroniska förgiftningssjukdomar och våldsam död. Derefter komma nervsystemets, rörelseorganens och benens samt medfödda

sjukdomar med en öfverdödlighet för män af resp. 98, 75 och 70 procent. Äfven andningsorganens sjukdomar visa en betydlig öfverdödlighet för mankindet nemligen 42 %.

	Döda män /1000	Döda kvinnor /1000	M. om qv. = 100.
Medfödda bildningsfel och sjukdomar	10,4	6,1	170
Ålderdomssjukdomar	4,3	8,2	52
Akuta infektionssjukdomar	42,4	40,1	106
Kroniska infektionssjukdomar	34,0	31,1	109
Konstitutionella sjukdomar	0,9	0,7	129
Kroniska förgiftningssjukdomar	2,0	0,1	2,000
Sinnessjukdomar	0,2	—	—
Nervsystemets sjukdomar	18,8	9,5	198
Sinnesorganens „	0,1	—	—
Cirkulationsorganens sjukdomar	5,1	4,6	111
Andningsorganens „	34,5	25,7	142
Matsmältningsorganens „	17,4	16,9	103
Urinorganens „	4,4	4,5	98
Qvinnliga könsorganens „	—	0,5	—
Rörelseorganens och benens sjukdomar	0,7	0,4	175
Hud- och bindväfssystemets „	0,7	0,6	117
Svulster	8,0	8,0	100
Våldsamt död	8,2	1,4	590
Ej uppgifna och okända dödsorsaker	8,9	9,5	—
Alla dödsorsakerna tillsammans	201,0	167,9	120

Öfverdödlighet för kvinnkönet förekommer inom ålderdomssjukdomar och urinorganens sjukdomar med resp. 90 och 2 %.

Följande tabell visar dödligheten inom åldersgrupperna till följd af olika dödsorsaker, uttryckt i dödstal /1000.

Läses tabellens siffror i *horisontal* riktning, så angifva de hvarje särskild dödsorsaksgrupps betydelse för de olika åldrarna. Så finna vi t. ex. af siffrorna för

akuta infektionssjukdomar, att dessa sjukdomar svårast hemsöka späda barn, samt af talen för cirkulationsorganens sjukdomar, att dessa från och med andra lefnadsåret få en allt större betydelse såsom dödsorsaker för hvarje äldre åldersklass.

	Under 1 år.	1—5 år.	5—10 år.	10—20 år.	20—40 år.	40—60 år.	60—80 år.	Öfver 80 år.
Medfödda bildningsfel och sjukdomar .	272,6	0,9	—	—	—	—	—	—
Ålderdomssjukdomar	—	—	—	—	—	0,3	55,2	1053,0
Akuta infektionssjukdomar	259,5	185,8	46,5	14,8	11,7	9,1	11,2	16,2
Kroniska infektionssjukdomar	69,0	42,3	17,5	20,2	28,9	32,4	76,3	145,8
Konstitutionella sjukdomar	1,6	4,1	—	0,3	—	0,8	1,7	—
Kroniska förgiftningssjukdomar	—	—	—	—	0,7	3,2	2,6	16,2
Sinnessjukdomar	—	—	—	—	—	0,5	—	—
Nervsystemets sjukdomar	116,6	28,1	5,5	2,7	4,7	10,7	46,6	81,0
Sinnesorganens „	—	—	—	0,3	—	—	—	—
Cirkulationsorganens sjukdomar	8,2	0,5	0,9	3,8	2,9	8,6	19,0	32,4
Andningsorganens „	376,0	49,7	6,0	1,6	6,1	19,8	112,2	194,4
Matsmältningsorganens „	364,5	19,8	1,8	2,7	3,4	7,9	15,5	64,8
Urinorganens „	4,9	2,3	1,8	1,9	3,9	6,7	17,3	—
Qvinnliga könsorganens „	—	—	—	0,3	0,4	—	—	16,2
Rörelseorganens och benens sjukdomar	—	0,5	0,9	0,8	0,3	0,8	—	—
Hud- och bindväfssystemets „	13,1	1,4	0,5	—	—	0,3	0,9	—
Svulster	—	0,4	—	0,5	2,2	15,0	75,1	64,8
Våldsam död	8,2	4,6	1,4	2,6	4,1	8,6	5,2	16,2
Ej uppgifna och okända sjukdomar . .	101,8	13,3	8,7	1,3	4,2	4,3	23,3	48,6
Alla dödsorsakerna tillsammans	1596,0	353,7	91,5	53,8	73,5	129,2	462,6	1749,6

Läses åter tabellen i *vertikal* riktning, upplysa dess siffror för hvarje ålder för sig om den inverkan de olika dödsorsakerna haft på dess dödlighet. För åldern under 1 år äro sålunda andningsorganens och matsmältningsorganens sjukdomar de mest mördande. För åldern 1—5 år äro akuta infektionssjukdomar de farligaste.

Beträffande de olika dödsorsakernas uppträdande under skilda månader och årstider, hänvisas till den grafiska framställningen på Pl. I, hvilken mera åskådligt än någon sifvertabell visar de viktigaste data, som i detta hänseende framgått ur förestående undersökning. Den större frekvensen under vintern och våren af dödsfall i andningsorganens sjukdomar samt diarrhé dödsfallens koncentrerings på sensommaren höra till de betydelsefullaste företeelserna på detta område.

Andra afdelningen. Dödligheten.

Hela antalet dödsfall i Helsingborg 1876—90 utgjorde, enligt Helsovårdsnämndens årliga sammandrag, 3,776.

I årligt medeltal på 1000 invånare blifver detta

18,4.

Uppdelas de femton åren i femårsperioder, blifva dessas dödstal, på 1,000 invånare räknadt

	Dödstal.	Dödstalet för 1876—80 = 100.
1876—1880	19,8	100
1881—1885	20,1	101
1886—1890	16,1	82

Dödligheten under sista perioden är således 18 % lägre än under den första.

Den ökning i dödlighet, som finnes under andra femårsperioden beror, såsom vi redan förut sett, hufvudsakligen på en större dödlighet i andningsorganens, nervsystemets och kroniska infektionssjukdomar.

Dödstalet för Stockholm under åren 1876—90 var enligt Linroth 23,6 ‰, och dödligheten der var under åren 1886—90 19 % lägre än under åren 1876—80.

Följande tabell upptager medeldödstal för femårsperioder och hela femtonårsperioden beräknade ur de dödstal, som, enligt Statistiska Centralbyråns uppgifter, finnas angifna i medicinalstyrelsens årliga berättelser.

	Helsingborg.	Skånska Städerna.	Stockholm.	Alla Sveriges städer.
1876—1880	20,5 ‰	20,4 ‰	26,1 ‰	22,6 ‰
1881—1885	21,0 ”	20,6 ”	24,3 ”	20,8 ”
1886—1890	17,4 ”	17,7 ”	21,3 ”	18,8 ”
1876—1890	19,8 ”	19,5 ”	23,9 ”	20,7 ”

Kön. De båda könen's dödstal för femårsperioderna och hela femtonårsperioden äro:

	Mankön.	Qvinnkön.	M. om qv. = 100.
1876—1880	22,8 ‰	17,2 ‰	132
1881—1885	22,4 „	17,9 „	125
1886—1890	16,7 „	15,6 „	107
1876—1890	20,1 „	16,8 „	120

Dödlighetens aftagande för de båda könen under hela femtonårsperioden utgjorde för mankön 26,8 ‰, för qvinnkön 9,3 ‰. Under andra femårsperioden förekommer hos qvinnkön en högre dödlighet än under den första. Af tabellen på nästa sida framgår att denna stegring i dödlighet drabbar åldersklasserna 5—10, 20—40 samt öfver 60 år. — Jag återkommer härtill längre fram.

Under åren 1876—90 afledo i Helsingborg 1,971 män och 1,805 kvinnor. Dödligheten bland de förra var således rätt mycket högre än bland de senare. Af ofvanstående dödstal framgår emellertid, att under de femton åren en högst betydlig utjämning af denna olika dödlighet inträdt. Mankönets öfverdödlighet, som under första femårsperioden var 32 ‰, är under den sista perioden endast 7 ‰; således ungefär densamma som för Sveriges landsbygd.

Ålder. Åldersklassernas dödstal för hela femtonårsperioden äro för de skilda könen:

	Mankön.	Qvinnkön.	M. om qv. = 100.
Åldern under 1 år	180,1 (146,7) ‰	136,9 (110,8) ‰	131 (132)
„ 1—5 „	36,5 ‰	34,0 ‰	104
„ 5—10 „	8,2 „	9,9 „	83
„ 10—20 „	5,1 „	5,5 „	94
„ 20—40 „	8,4 „	7,5 „	112
„ 40—60 „	17,1 „	9,4 „	182
„ 60—80 „	54,2 „	41,2 „	131
„ öfver 80 „	206,7 „	164,0 „	126
Alla åldrar	20,1 „	16,8 „	120

Dödligheten, som för åldern under 1 år är ganska hög, aftager hastigt i de närmast högre åldersklasserna och når sitt minimum i åldern 10—20 år. I åldrarna öfver 20 år växer den med hvarje ålderklass och når sitt maximum i åldern öfver 80 år.

Åldersklasserna 5—20 år visa en ringa öfverdödlighet för qvinnkön; i alla öfriga åldrar är mankönets dödlighet större än qvinnkönets. Isynnerhet i åldern 40—60 år är denna mankönets öfverdödlighet stor.

Dödligheten inom åldersklasser och skilda kön under de olika femårsperioderna framgår af följande dödstal $\frac{\text{per } 1000}$.

	Under 1 år.	1—5 år.	5—10 år.	10—20 år.	20—40 år.	40—60 år.	60—80 år.	Öfver 80 år.
Båda könen.								
1876—1880 .	188,3 (135,8)	47,8	9,1	6,8	7,0	13,9	37,1	155,0
1881—1885 .	169,6 (147,4)	37,2	11,7	5,8	8,1	13,3	52,8	174,4
1886—1890 .	132,9 (112,9)	27,2	7,3	4,2	6,9	12,0	47,7	195,5
Mankön.								
1876—1880 .	211,7 (151,9)	52,5	9,0	6,2	7,6	20,1	47,9	200,0
1881—1885 .	199,0 (169,2)	37,1	12,0	4,9	8,5	19,0	61,2	180,0
1886—1890 .	149,4 (128,8)	27,3	5,2	4,7	6,4	13,5	52,5	218,1
Qvinnkön.								
1876—1880 .	162,6 (117,7)	43,0	9,2	7,4	6,5	8,8	31,2	140,0
1881—1885 .	142,5 (124,4)	37,2	11,3	6,8	7,7	8,5	46,3	172,4
1886—1890 .	118,2 (96,2)	27,0	9,3	3,6	7,4	10,5	44,5	191,2

Om dödstalén för femårsperioden 1876—1880 sättes = 100 och de öfrigas förhållande dertill uträknas, får tabellen följande utseende:

	Under 1 år.	1—5 år.	5—10 år.	10—20 år.	20—40 år.	40—60 år.	60—80 år.	Öfver 80 år.
Mankön.								
1876—1880 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
1881—1890 . . .	94	70	133	74	111	94	128	90
1886—1890 . . .	71	52	58	76	84	67	105	109
Qvinnkön.								
1876—1880 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100
1881—1885 . . .	87	86	123	92	118	96	150	128
1886—1890 . . .	72	63	101	48	114	120	142	129

Mankönet visar sålunda en minskning i dödlighet inom alla åldersklasserna under 60 år. Åldrarna öfver 60 år visa deremot ökning.

Qvinnkönet visar minskning endast i åldrarna under 5 år och 10—20 år. I alla öfriga åldersklasser finnes en ökning.

För *båda könen* finnes i åldrarna 5—10 år, 20—40 år och 60—80 år under andra femårsperioden en ökning och under sista femårsperioden en minskning i dödlighet. Endast i två af dessa åldersklasser, nemligen åldrarna 5—10 år och 20—40 år hos *mankönet* är minskningen större än ökningen; i de öfriga fyra är dödligheten under sista femårsperioden större än under den första.

Vi vilja nu något närmare granska dödligheten inom de åldersklasser, der en ökning i densamma förekommit, och undersöka hvilka dödsorsaker som dervid varit verksamma.

Åldern 20—40 år. Den ökning i dödlighet som i denna åldersklass finnes bland män under den andra och bland qvinnor under de båda sista femårsperioderna förorsakas till största delen af kroniska infektionssjukdomar.

Åldern 40—60 år. Den ökade dödligheten för qvinnor i denna ålder under sista femårsperioden förorsakas af ett större antal dödsfall i andningsorganens, matsmältningsorganens och urinorganens sjukdomar.

Åldern 60—80 år. Följande tabell visar genom dödstal (‰) huruledes dödligheten i denna ålders vigtigaste dödsorsaker till eller aftagit under de olika femårsperioderna:

	Andningsorganens sjukdomar.	Kroniska infektions-sjukdomar.	Nervsystemets sjukdomar.	Svulster.	Ålderdoms-sjukdomar.	Öfriga dödsorsaker.
Mankön.						
1876—1880 . . .	5,0 ‰	19,0 ‰	5,0 ‰	6,6 ‰	4,1 ‰	8,2 ‰
1881—1885 . . .	19,4 ”	9,4 ”	7,5 ”	9,3 ”	5,0 ”	10,5 ”
1886—1890 . . .	10,8 ”	5,3 ”	9,6 ”	12,5 ”	6,0 ”	8,3 ”
Qvinnkön.						
1876—1880 . . .	5,4 ”	8,6 ”	0,5 ”	5,4 ”	3,6 ”	7,7 ”
1881—1885 . . .	15,0 ”	5,6 ”	2,0 ”	6,0 ”	5,6 ”	12,0 ”
1886—1890 . . .	10,9 ”	3,0 ”	5,1 ”	6,6 ”	7,8 ”	10,2 ”

Dödligheten inom denna åldersgrupp visar sålunda i de flesta sjukdomar en betydlig ökning. Endast lungsot gör härifrån ett undantag, i det dödligheten i denna sjukdom under sista femårsperioden icke är hälften af hvad den var under den första.

Åldern öfver 80 år. Om man frånräknar de dödsfall inom denna åldersklass, som orsakats af ålderdomssjukdomar, och beräknar dödstal endast ur de öfriga dödsfallen, så blifva dessa tal för de olika femårsperioderna följande:

	Mankön.	Qvinnkön.
1876—1880	80,0 ‰	80,0 ‰
1881—1885	100,0 „	79,4 „
1886—1890	72,7 „	48,5 „

Äfven i denna åldersklass är sålunda dödligheten lägre under sista femårsperioden än under den första.

Årstid. Ur Helsingborgs stadsförsamlings "dödböcker" har jag erhållit följande uppgifter om antalet dödsfall under åren 1876—90 samt fördelningen af desamma på femårsperioder och månader.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Summa.
1876—1880	84	86	120	100	130	71	86	88	109	91	66	82	1,113
1881—1885	125	112	130	122	131	92	105	107	94	119	119	103	1,359
1886—1890	145	111	127	139	119	132	112	100	109	117	110	131	1,452
1876—1890	354	309	377	361	380	295	303	295	312	327	295	316	3,924

Hela antalet dödsfall enligt dessa uppgifter uppgår till 3,924, således 148 mer än hvad som finnes angifvet i Helsovårdsnämndens årliga sammandrag. Då emellertid dessa siffror äro de mest exakta, som kunna erhållas, har jag ansett lämpligt att lägga desamma till grund för beräkningen af månadernas och årstidernas dödstal; och finnas dessa tal för hela femtonårsperioden och för de olika femårsperioderna upptagna i följande båda tabeller.

Månadernas och årstidernas hufvuddödstal, uttryckta genom döda på 1,000 invånare, äro för Helsingborg för tidrymden 1876—90 följande:

	Dödstal.	Om hela årets dt = 100.		Dödstal.	Om hela årets dt. = 100.
Januari . . .	20,7 ‰	108	Våren	21,7 ‰	113
Februari . . .	18,0 ”	94	Sommaren . .	17,3 ”	90
Mars	22,0 ”	115	Hösten	18,1 ”	95
April	21,1 ”	110	Vintern	19,1 ”	100
Maj	22,2 ”	116			
Juni	17,2 ”	91			
Juli	17,7 ”	93	Sommar—höst .	17,7 ”	93
Augusti	17,2 ”	91	Vinter—vår . .	20,4 ”	107
September . . .	18,2 ”	95			
Oktober	19,1 ”	100			
November . . .	17,2 ”	91			
December . . .	18,5 ”	96			

Femårsperiodernas motsvarande dödstal och deras mätare äro:

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Våren.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Sommar— höst.	Vinter—vår.
Dödstal.																		
1876—1880	18,8	19,3	26,9	22,4	29,1	15,9	19,3	19,7	24,4	20,4	14,8	18,4	26,1	18,3	19,8	18,8	19,1	22,9
1881—1885	22,8	20,4	23,7	22,2	23,9	16,3	19,1	19,5	17,1	21,7	21,7	18,7	23,3	18,5	20,1	20,6	19,3	21,9
1886—1890	20,3	15,5	17,8	19,5	16,7	18,5	15,7	14,0	15,3	16,4	15,4	18,3	18,0	16,0	15,8	17,7	15,9	17,8
Om hvarje periods hufvud- dödstal = 100.																		
1876—1880	90	93	130	106	140	77	93	95	118	98	71	89	125	88	96	91	92	108
1881—1885	110	99	115	107	116	81	92	95	83	105	105	90	113	89	98	100	93	107
1886—1890	120	92	105	116	98	109	93	83	90	97	91	108	106	95	93	106	94	106

Af dessa tabeller, och ännu bättre af kurvorna på Pl. II framgår, att dödligheten i Helsingborg är störst under våren minst under sommaren. Maximum af dödlighet inträffar i maj månad, minimum i juni, juli och augusti.

I allmänhet är månatliga dödligheten lägre under sista femårsperioden än under den första.

Åldern under 1 år har sin högsta dödlighet under sommaren och början af hösten, den lägsta under vintern.

För alla öfriga åldrar är dödligheten störst under våren, minst under sommaren.

Dödligheten bland fattigunderstödsdagare i Helsingborg under de olika femårsperioderna framgår af följande öfversigt:

	Antal fattigunderstödsdagare i % af medelfolkmängden.	Dödligheten.			
		Absoluta antalet dödsfall.	I % af hela stadens dödlighet.	Dödstal pr 1,000 fattigunderstödsdagare.	Om dödstalet 1876—1880 = 100.
1876—1880	10,7	157	14,7 %	27,1 ‰	100
1881—1885	9,2	197	14,9 „	32,5 „	119
1886—1890	7,7	223	16,0 „	33,3 „	123

Tyvärr finnes icke på dödsattesterna angifvet, om den döde varit fattigunderstödsdagare eller ej. Det har sålunda icke varit möjligt att undersöka hvarpå denna betydliga ökning i dödlighet bland denna del af stadens invånare beror eller hvilka dödsorsaker, som dervid varit verksamma.

Tredje afdelningen. Siffermaterialet.

Såsom redan är nämnt utgöres materialet till de flesta af tabellerna af de hos Helsovårdsnämnden förvarade dödsattesterna. För de öfriga finnas källorna angifna vid hvar och en.

Vid beräkningen af dödstal ur dessa tabeller har jag gått till väga på det sätt, att jag först för kön, åldersklasser och tidsperioder uträknat konstanta tal med hvilka sedan antalet dödsfall i hvarje hufvudgrupp, sjukdom o. s. v. multiplicerats. Ett exempel torde lättast förtydliga detta. Antaget t. ex. att antalet dödsfall i Helsingborg under hela perioden 1876—1890 var A och medelfolkmängden under samma tid var 13,688. Dödstalet ‰ för dessa femton år fås då ur eqvationen:

$$\frac{A}{15} : 13,688 = x : 10,000.$$

Uträknas denna fås $x = 0,0487 A$, eller, då $A = 3,776$, $x = 18,4$.

Alla dödstal som gälla hela folkmängden och alla 15 åren fås sålunda genom att multiplicera antalet dödsfall med 0,0487.

Af medfödda bildningsfel och sjukdomar afledo t. ex. i Helsingborg 1876—90 168. Dödstalet för denna hufvudgrupp är således $0,0487 \cdot 168 = 8,2 \text{ ‰}$.

I allmänhet hafva dessa konstanta tal uträknats med 3 à 4 decimaler, och de dödstal som erhållits genom dem böra sålunda anses fullt exakta. En del af dödstalen för årstiderna äro emellertid uträknade genom "konstanter" med endast

två decimaler; och till följd deraf äro de i allmänhet en å två tiondedelar för låga. I det stora hela är detta naturligtvis af ingen betydelse, alldenstund de tjenstgöra endast såsom jmförelsetal för dödligheten i Helsingborg under olika årstider. I hvarje fall lemnas dock i slutet af denna afdelning en tabell öfver samtliga dessa tal, och kunna de felaktiga efter denna tabell rättas.

Tab. I. Lefvande födda i Helsingborg 1876—90 ¹⁾.

	1876—1880.			1881—1885.			1886—1890.			1876—1890.		
	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Äkta	932	814	1,746	1,004	964	1,968	1,433	1,369	2,802	3,369	3,147	6,516
Oäkta	134	145	279	172	153	325	197	180	377	503	478	981
Summa	1,066	959	2,025	1,176	1,117	2,293	1,630	1,549	3,179	3,872	3,625	7,497

¹⁾ Siffrorna äro hemtade ur Bidrag till Sveriges officiella statistik.

Tab. 2. Helsingborgs folkmängd efter åldersklasser i medeltal på 5-års perioder 1876--90¹⁾.

Åldersklass.	1876--1880.			1881--1885.			1886--1890.			1876--1890		
	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Under 1 år	153	139	292	200	195	395	281	252	533	211	195	406
1--5 "	537	521	1,058	696	665	1,361	989	948	1,937	740	712	1,452
5--10 "	553	544	1,097	680	690	1,370	953	989	1,942	729	724	1,453
10--20 "	1,030	990	2,020	1,169	1,205	2,374	1,498	1,538	3,036	1,232	1,245	2,477
20--40 "	1,660	1,885	3,545	1,991	5,369	4,360	2,836	3,054	5,890	2,103	2,436	4,539
40--60 "	894	1,111	2,005	1,114	1,336	2,450	1,401	1,609	3,010	1,136	1,352	2,488
60--80 "	242	442	684	320	465	785	335	512	847	299	473	772
Öfver 80 "	10	30	40	10	29	39	11	33	44	10	31	41
Alla åldrar	5,079	5,662	10,741	6,180	6,954	13,134	8,304	8,885	17,189	6,520	7,168	13,688

¹⁾ Den manliga och kvinnliga medelfolkmängden för hvarje femårsperiod, enligt uppgifterna i Bidrag till Sveriges officiella Statistik, har delats i åldersgrupper efter den proportion, som angives af folkmängden i Helsingborg den 31 December 1880 och 1890. De siffror, som visa huru folkmängden vid slutet af dessa båda år var fördelad på kön och åldersklasser, har jag erhållit från Statistiska centralbyrån.

Tab. 3. Dödsfallen i Helsingborg 1876—90 efter 5-års perioder, kön och åldersklasser ¹⁾.

Åldersklass.	1876—1880.			1881—1885.			1886—1890.			1876—1890.		
	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.	Mankön.	Qvinnkön.	Summa.
Under 1 år	162	113	275	199	139	338	210	149	359	571	401	972
1—5 "	141	112	253	129	124	253	135	128	263	405	364	769
5—10 "	25	25	50	41	39	80	25	44	69	91	108	199
10—20 "	32	37	69	27	41	68	35	28	63	94	106	200
20—40 "	63	61	124	85	91	176	91	118	204	239	265	504
40—60 "	90	49	139	106	57	163	95	85	180	291	191	482
60—80 "	58	69	127	98	109	207	88	114	202	244	292	536
Öfver 80 "	10	21	31	9	25	34	12	31	43	31	77	108
Okänd ålder	—	—	—	—	—	—	5	1	6	5	1	6
Alla åldrar	581	487	1,068	694	625	1,319	696	693	1,389	1,971	1,805	3,776

¹⁾ Siffrorna hentade ur Helsovårdsnämndens årliga sammandrag i Bidrag till Sveriges officiella statistik.

Tab. 4. Dödsfallen i Helsingborg 1876—90 efter åldersklasser och månader.

	Jannari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Summa.
Åldern under 1 år	63	72	81	78	79	77	86	89	91	88	69	63	972
„ 1—5 „	67	73	82	71	56	52	56	57	53	78	51	66	769
„ 5—10 „	19	16	12	17	29	15	14	14	12	13	19	17	199
„ 10—20 „	24	16	16	23	25	13	12	13	16	11	18	11	200
„ 20—40 „	35	36	43	46	60	42	40	32	40	42	41	41	504
„ 40—60 „	52	43	49	40	50	38	28	35	40	34	25	45	482
„ 60—80 „	46	26	63	61	53	48	35	30	37	34	61	42	536
„ öfver 80 „	13	9	18	10	6	6	6	3	10	13	5	9	108
Okänd ålder	—	1	—	1	—	—	2	—	1	1	—	—	6
Alla åldrar	319	292	364	347	358	291	279	273	300	314	289	294	3776

Tab. 5. Antalet döda fattigunderstödstagare i Helsingborg 1876—90 ¹⁾.

	Män.	Qvinnor.	Barn.	Summa.
1876—1880 . . .	59	56	42	157
1881—1885 . . .	90	66	41	197
1886—1890 . . .	93	83	47	223
1876—1890 . . .	242	205	130	577

¹⁾ Enligt uppgifter i Bidrag till Sveriges officiella statistik.

Tab. 6. Dödsorsakerna i Helsingborg 1876—9

Medfödda bildningsfel och sjukdomar.	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
1876—1880	21	16	37	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1881—1885	31	14	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	48	36	84	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	100	66	166	2	—	2	—	—	—	—	—	—
Ålderdomssjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akuta infektionssjukdomar.												
1876—1880	29	22	51	80	60	140	22	14	36	15	16	31
1881—1885	29	31	60	60	66	126	13	20	33	5	8	13
1886—1890	24	23	47	66	72	138	14	18	32	5	6	11
Summa 1876—1890	82	76	158	206	198	404	49	52	101	25	30	55
Kroniska infektionssjukdomar.												
1876—1880	8	3	11	15	17	32	—	6	6	5	11	16
1881—1885	14	11	25	14	15	29	16	5	21	12	20	32
1886—1890	5	1	6	15	16	31	3	8	11	15	12	27
Summa 1876—1890	27	15	42	44	48	92	19	19	38	32	43	75
Konstitutionella sjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	1	1
1881—1885	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1886—1890	1	—	1	4	2	6	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	1	—	1	6	3	9	—	—	—	—	1	1

Tab. 6. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
Kroniska förgiftningssjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinnessjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nervsystemets sjukdomar.												
1876—1880	13	7	20	11	5	16	—	—	—	3	2	—
1881—1885	24	7	31	13	8	21	4	3	7	—	2	—
1886—1890	13	7	20	16	8	24	3	2	5	3	—	—
Summa 1876—1890	50	21	71	40	21	61	7	5	12	6	4	1
Sinnesorganens sjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Cirkulationsorganens sjukdomar.												
1876—1880	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	2	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	4	—
1886—1890	2	1	3	—	1	1	—	—	—	2	3	—
Summa 1876—1890	4	1	5	—	1	1	1	1	2	5	9	1

20—40 år.			40—60 år.			60—80 år.			Öfver 80 år.			Okänd ålder.			Summa.		
m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
2	—	2	7	—	7	2	—	2	—	—	—	—	—	—	11	—	11
2	—	2	3	—	3	1	—	1	—	1	1	—	—	—	6	1	7
1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
5	—	5	12	—	12	3	—	3	—	1	1	—	—	—	20	1	21
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
3	4	7	9	2	11	6	1	7	—	1	1	—	—	—	45	22	67
5	6	11	10	3	13	12	6	18	1	2	3	—	—	—	69	37	106
9	5	14	9	7	16	16	13	29	—	1	1	1	—	1	70	43	113
7	15	32	28	12	40	34	20	54	1	4	5	1	—	1	184	102	286
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
3	1	4	4	2	6	3	3	6	—	—	—	—	—	—	13	8	21
3	3	6	5	3	8	4	5	9	—	1	1	—	—	—	15	17	32
4	6	10	10	8	18	2	5	7	1	—	1	1	—	1	22	24	46
0	10	20	19	13	32	9	13	22	1	1	2	1	—	1	50	49	99

Tab. 6. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
Andningsorganens sjukdomar.												
1876—1880	37	20	57	13	16	29	—	3	3	1	—	—
1881—1885	55	31	86	20	24	44	1	3	4	2	2	—
1886—1890	57	29	86	18	17	35	1	5	6	1	—	—
Summa 1876—1890	149	80	229	51	57	108	2	11	13	4	2	—
Matsmältningsorganens sjukdomar.												
1876—1880	31	34	65	6	12	18	1	—	1	2	2	—
1881—1885	35	35	70	10	2	12	1	—	1	1	—	—
1886—1890	52	35	87	7	6	13	—	2	2	1	4	—
Summa 1876—1890	118	104	222	23	20	43	2	2	4	4	6	1
Urinorganens sjukdomar.												
1876—1880	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
1881—1885	—	2	2	1	1	2	1	—	1	2	2	—
1886—1890	—	—	—	1	2	3	2	1	3	—	1	—
Summa 1876—1890	1	2	3	2	3	5	3	1	4	2	5	—
Qvinliga könsorganens sjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.												
1876—1880	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	1	—
Summa 1876—1890	—	—	—	1	—	1	1	1	2	2	1	—

Tab. 6. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
Hud- och bindväfssjukdomar.												
1876—1880	—	1	1	1	1	2	1	—	1	—	—	—
1881—1885	2	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	2	6	8	2	1	3	1	—	1	—	—	—
Svulster.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1886—1890	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Summa 1876—1890	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	2
Våldsam död.												
1876—1880	1	—	1	1	—	1	1	1	2	3	—	3
1881—1885	—	1	1	2	—	2	—	—	—	1	1	2
1886—1890	—	3	3	4	3	7	1	—	1	5	—	5
Summa 1876—1890	1	4	5	7	3	10	2	1	3	9	1	10
Ej uppgifna och okända sjukdomar.												
1876—1880	19	10	29	10	1	11	—	1	1	—	—	—
1881—1885	9	6	15	8	7	15	4	7	11	1	1	2
1886—1890	8	10	18	3	—	3	—	7	7	3	—	3
Summa 1876—1890	36	26	62	21	8	29	4	15	19	4	1	5

20—40 år.			40—60 år.			60—80 år			Öfver 80 år.			Okänd ålder.			Summa.		
m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4
—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	5	1	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	7	7	14
3	1	4	11	11	22	8	12	20	—	—	—	—	—	—	22	24	46
2	3	5	9	7	16	15	14	29	1	1	2	—	—	—	27	26	53
2	4	6	6	12	18	21	17	38	—	2	2	—	—	—	29	37	66
7	8	15	24	30	56	44	43	87	1	3	4	—	—	—	78	87	165
8	1	9	13	—	13	—	—	—	1	—	1	—	—	—	28	2	30
6	1	7	13	1	14	1	2	3	—	—	—	—	—	—	23	6	29
11	1	12	5	—	5	3	—	3	—	—	—	1	—	1	30	7	37
25	3	28	31	1	32	4	2	6	1	—	1	1	—	1	81	15	96
—	8	8	2	—	2	—	7	7	2	1	3	—	—	—	33	23	61
4	7	11	3	3	6	3	11	14	—	—	—	—	—	—	32	42	74
2	8	10	3	5	8	3	3	6	—	—	—	—	—	—	22	33	55
6	23	29	8	8	16	6	21	27	2	1	3	—	—	—	87	103	190

Tab. 7. De viktigaste dödsorsaker

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
Smittkoppor.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	10	9	19	6	3	9	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	10	9	19	6	3	9	—	—	—	—	—	—
Mässling.												
1876—1880	2	—	2	8	2	10	1	1	2	—	2	—
1881—1885	4	3	7	9	4	13	3	—	3	—	—	—
1886—1890	6	5	11	15	11	26	—	3	3	—	—	—
Summa 1876—1890	12	8	20	32	17	49	4	4	8	—	2	—
Skarlakansfeber.												
1876—1880	13	6	19	40	28	68	14	7	21	4	6	1
1881—1885	2	3	5	16	22	38	6	6	12	1	3	—
1886—1890	5	1	6	8	3	11	1	1	2	—	—	—
Summa 1876—1890	20	10	30	64	53	117	21	14	35	5	9	1
Tarmtyfus.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	3	2	5	9	7	1
1881—1885	—	—	—	1	1	2	1	2	3	4	4	—
1886—1890	—	—	—	1	1	2	1	6	7	4	4	—
Summa 1876—1890	—	—	—	2	2	4	5	10	15	17	15	3
Kikhosta.												
1876—1880	7	13	20	10	8	18	—	2	2	—	—	—
1881—1885	3	6	9	—	6	6	—	—	—	—	—	—
1886—1890	3	7	10	8	14	22	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	13	26	39	18	28	46	—	2	2	—	—	—

Tab. 7. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
Difteri.												
1876—1880	1	1	2	1	6	7	2	1	3	—	—	—
1881—1885	3	—	3	5	4	9	1	6	7	—	—	—
1886—1890	4	1	5	10	11	21	6	2	8	—	1	1
Summa 1876—1890	8	2	10	16	21	37	9	9	18	—	1	1
Strypsjuka.												
1876—1880	3	—	3	21	16	37	2	1	3	—	1	1
1881—1885	5	6	11	23	25	48	2	6	8	—	—	—
1886—1890	1	2	3	24	29	53	6	3	9	1	—	1
Summa 1876—1890	9	8	17	68	70	138	10	10	20	1	1	2
Lungsot.												
1876—1880	1	—	1	4	4	8	—	4	4	4	11	15
1881—1885	1	—	1	4	5	9	9	5	14	10	19	29
1886—1890	—	—	—	3	4	7	2	6	8	15	12	27
Summa 1876—1890	2	—	2	11	13	24	11	15	26	29	42	71
Hjerntuberkulos.												
1876—1880	7	3	10	11	11	22	—	2	2	—	—	—
1881—1885	13	11	24	10	9	19	7	—	7	1	—	1
1886—1890	5	1	6	12	12	24	—	2	2	—	—	—
Summa 1876—1890	25	15	40	33	32	65	7	4	11	1	—	1
Hjernslag.												
1876—1880	1	—	1	1	2	3	—	—	—	1	—	—
1881—1885	2	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1886—1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Summa 1876—1890	3	—	3	2	2	4	—	—	—	3	—	3

20-40 år.			40-60 år.			60-80 år.			Öfver 80 år.			Okänd ålder.			Summa.		
m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	10	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	15	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	33	66
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	18	44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	37	67
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	34	66
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	89	177
21	20	41	17	20	37	23	19	42	—	7	7	—	—	—	70	85	155
33	36	69	26	19	45	15	13	28	1	—	1	—	—	—	99	97	196
39	45	84	22	17	39	9	10	19	1	—	1	2	1	3	93	95	188
93	101	194	65	56	121	47	42	89	2	7	9	2	1	3	262	277	539
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	17	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	20	51
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	15	33
1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	52	119
1	—	1	8	2	10	6	1	7	—	—	—	—	—	—	18	5	23
3	3	6	7	—	7	12	6	18	1	1	2	—	—	—	26	10	36
5	3	8	4	6	10	12	8	20	—	1	1	1	—	1	24	18	42
9	6	15	19	8	27	30	15	45	1	2	3	1	—	1	68	33	101

Tab. 7. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:
Hjernhinneinflammation.												
1876—1880	8	5	13	10	3	13	—	—	—	1	1	—
1881—1885	17	7	24	12	8	20	4	3	7	—	1	—
1886—1890	9	1	10	14	7	21	3	2	5	1	—	—
Summa 1876—1890	34	13	47	36	18	54	7	5	12	2	2	—
Organiskt hjertfel.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
1881—1885	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	4	—
1886—1890	1	1	2	—	1	1	—	—	—	2	2	—
Summa 1876—1890	1	1	2	—	1	1	1	1	2	5	8	—
Akut luftrörsinflammation.												
1876—1880	10	11	21	1	3	4	—	—	—	—	—	—
1881—1885	22	15	38	8	7	15	—	—	—	—	—	—
1886—1890	32	19	51	10	6	16	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	65	45	110	19	16	35	—	—	—	—	—	—
Kronisk luftrörsinflammation.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	1	—	1	—	2	2	—	—	—	—	1	—
1886—1890	3	4	7	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Summa 1876—1890	4	4	8	—	2	2	—	1	1	—	1	—
Akut lunginflammation.												
1876—1880	27	9	36	11	13	24	—	3	3	—	—	—
1881—1885	30	16	46	12	15	27	—	3	3	1	1	—
1886—1890	22	6	28	7	10	17	1	4	5	2	—	—
Summa 1876—1890	79	31	110	30	38	68	1	10	11	3	1	—

20—40 år.			40—60 år.			60—80 år.			Öfver 80 år.			Okänd ålder.			Summa.		
m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.
2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	9	30
1	2	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	34	22	56
—	1	1	2	1	3	2	3	5	—	—	—	—	—	—	31	15	46
3	3	6	2	1	3	2	4	6	—	—	—	—	—	—	86	46	132
—	1	1	3	2	5	2	2	4	—	—	—	—	—	—	6	7	13
2	3	5	4	3	7	4	2	6	—	—	—	—	—	—	13	13	26
4	6	10	7	7	14	2	3	5	1	—	1	—	—	—	17	20	37
6	10	16	14	12	26	8	7	15	1	—	1	—	—	—	36	40	76
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	14	25
—	—	—	—	1	1	2	3	5	—	—	—	—	—	—	33	26	59
—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	—	—	—	—	—	43	27	70
—	—	—	—	2	2	3	4	7	—	—	—	—	—	—	87	67	154
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	2	2
—	1	1	2	—	2	11	5	16	—	1	1	—	—	—	14	10	24
—	1	1	2	—	2	2	10	12	—	2	2	—	—	—	7	18	25
—	2	2	4	—	4	13	16	29	—	4	4	—	—	—	21	30	51
9	3	12	9	5	14	6	8	14	—	2	2	—	—	—	62	43	105
7	4	11	14	6	20	12	19	31	1	1	2	—	—	—	78	65	143
6	7	13	15	9	24	9	12	21	1	—	1	—	—	—	62	48	110
22	14	36	38	20	58	27	39	66	2	3	5	—	—	—	202	156	358

Tab. 7. Fortsättning.

	Under 1 år.			1—5 år.			5—10 år.			10—20 år.		
	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:a.	m.	q.	S:
Akut mag- och tarminflammation.												
1876—1880	27	30	57	5	8	13	—	—	—	—	—	—
1881—1885	29	25	54	9	2	11	—	—	—	—	—	—
1886—1890	40	28	68	5	4	9	—	1	1	—	—	—
Summa 1876—1890	96	83	179	19	14	33	—	1	1	—	—	—
Kronisk mag- och tarminflammation.												
1876—1880	3	2	5	1	4	5	—	—	—	—	—	—
1881—1885	6	10	16	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1886—1890	12	7	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 1876—1890	21	19	40	2	4	6	—	—	—	—	—	—
Akut njurinflammation.												
1876—1880	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1881—1885	—	2	2	1	1	2	1	—	1	—	1	—
1886—1890	—	—	—	1	1	2	2	—	2	—	—	—
Summa 1876—1890	1	2	3	2	2	4	3	—	3	—	1	—
Kronisk njurinflammation.												
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
1886—1890	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	1
Summa 1876—1890	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	4	6

Tab. 8. Dödsorsakerna i Helsingborg 1876—90 fördelade efter sina hufvudgrupper på månader.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Våren.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Medfödda bildningsfel och sjukdomar.																	
1876—1880	4	3	3	1	1	1	1	2	7	5	4	6	5	4	16	13	38
1881—1885	8	3	3	4	3	4	2	3	4	4	3	4	10	9	11	15	45
1886—1890	8	10	6	3	10	7	9	3	6	7	9	7	19	19	22	25	85
Summa 1876—1890	20	16	12	8	14	12	12	8	17	16	16	17	34	32	49	53	168
Ålderdomssjukdomar.																	
1876—1880	5	4	5	1	1	3	1	2	2	2	2	1	7	6	6	10	29
1881—1885	4	3	4	4	2	3	2	2	5	2	6	3	10	7	13	10	40
1886—1890	6	4	8	5	4	6	3	2	3	6	7	7	17	11	16	17	61
Summa 1876—1890	15	11	17	10	7	12	6	6	10	10	15	11	34	24	35	37	130
Akuta infektionssjukdomar.																	
1876—1880	18	22	36	25	46	24	27	20	21	19	16	16	107	71	56	56	290
1881—1885	22	24	35	27	27	17	11	22	15	31	31	27	89	50	77	73	289
1886—1890	39	23	29	22	21	10	5	13	12	25	34	55	72	28	71	97	268
Summa 1876—1890	79	69	100	74	94	51	43	55	48	75	81	78	268	149	204	226	847
Kroniska infektionssjukdomar.																	
1876—1880	9	20	23	24	22	10	7	14	21	18	14	12	69	31	53	41	194
1881—1885	16	20	29	26	25	18	25	18	12	25	18	19	80	61	55	55	251
1886—1890	21	12	18	26	22	24	18	17	12	15	19	18	66	59	46	51	222
Summa 1876—1890	46	52	70	76	69	52	50	49	45	58	51	49	215	151	154	147	667
Konstitutionella sjukdomar.																	
1876—1880	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	4
1881—1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1
1886—1890	—	1	—	2	1	1	4	—	1	1	—	—	3	5	2	1	11
Summa 1876—1890	1	2	—	2	1	1	4	—	3	2	—	—	3	5	5	3	16

Tab. 8. Fortsättning.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Vårén.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Kroniska förgiftnings- sjukdomar.																	
1881—1885	—	—	1	3	2	2	—	—	—	—	1	2	6	2	1	2	11
1876—1880	—	—	1	2	2	1	—	—	—	—	—	1	5	1	—	1	7
1886—1890	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3
Summa 1876—1890	—	—	2	6	5	3	1	—	—	—	1	3	13	4	1	3	21
Nervsystemets sjuk- domar.																	
1876—1880	2	7	5	5	4	4	10	5	9	4	6	6	14	19	19	15	67
1881—1885	4	11	6	8	12	14	9	8	7	7	11	9	26	31	25	24	106
1886—1890	9	10	12	8	9	13	11	10	8	10	8	5	29	34	26	24	113
Summa 1876—1880	15	28	23	21	25	31	30	23	24	21	25	20	69	84	70	63	286
Cirkulationsorganens sjukdomar.																	
1876—1880	1	1	4	2	1	—	3	2	1	2	2	2	7	5	5	4	21
1881—1885	2	3	3	1	4	3	3	2	2	4	2	3	8	8	8	8	32
1886—1890	7	5	1	4	8	7	3	—	2	1	3	5	13	10	6	17	46
Summa 1876—1890	10	9	8	7	13	10	9	4	5	7	7	10	28	23	19	29	99
Andningsorganens sjuk- domar.																	
1876—1880	12	9	16	14	20	15	5	6	4	14	10	14	50	26	28	35	139
1881—1885	22	23	23	34	31	21	17	10	15	19	11	23	88	48	45	68	249
1886—1890	23	25	29	27	20	27	11	7	13	14	11	19	76	45	38	67	226
Summa 1876—1890	57	57	68	75	71	63	33	23	32	47	32	56	214	119	111	170	614
Matsmältningsorganens sjukdomar.																	
1876—1880	4	4	3	6	5	8	7	24	23	16	5	5	14	39	44	13	110
1886—1890	4	5	6	4	7	6	11	15	16	12	4	7	17	32	32	16	97
1881—1885	14	7	7	6	7	9	27	22	24	11	5	7	20	58	40	28	146
Summa 1876—1890	22	16	16	16	19	23	45	61	63	39	14	19	51	129	116	57	353

Tab. 8. Fortsättning.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Våren.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Urinorganens sjukdomar.																	
1876—1880	1	2	1	2	—	—	3	3	1	1	—	1	3	6	2	4	1
1881—1885	4	5	1	2	2	2	4	4	3	5	2	1	5	10	10	10	3
1886—1890	4	2	4	7	2	3	7	2	2	3	1	4	13	12	6	10	4
Summa 1876—1890	9	9	6	11	4	5	14	9	6	9	3	6	21	28	18	24	9
Svulster.																	
1876—1880	5	1	4	5	6	3	1	2	5	4	4	6	15	6	13	12	4
1881—1885	5	4	8	5	5	6	6	5	1	4	3	1	18	17	8	10	5
1886—1890	7	—	6	8	6	6	4	6	5	7	4	7	20	16	16	14	6
Summa 1876—1890	17	5	18	18	17	15	11	13	11	15	11	14	53	39	37	36	16

Tab. 9. De vigtigaste dödsorsakerna i Helsingborg 1876—90, med fördelning efter årstid.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Vårn.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Mässling.																	
1876—1880	—	—	—	1	3	1	8	1	1	—	1	—	4	10	2	—	16
1881—1885	—	—	—	—	—	—	3	2	2	7	9	1	—	5	18	1	24
1886—1890	1	1	18	11	7	—	—	—	—	2	—	1	36	—	2	3	41
Summa 1876—1890	1	1	18	12	10	1	11	3	3	9	10	2	40	15	22	4	81
Skarlakansfeber.																	
1876—1880	10	11	21	16	29	12	7	2	3	4	2	3	66	21	9	24	120
1881—1885	10	8	4	2	2	2	5	4	3	5	9	6	8	11	17	24	60
1886—1890	—	3	—	—	1	1	—	1	1	2	5	5	1	2	8	8	19
Summa 1876—1890	20	22	25	18	32	15	12	7	7	11	16	14	75	34	34	56	199
Tarmtyfus.																	
1876—1880	4	1	5	2	7	2	3	6	2	3	3	8	14	11	8	13	46
1881—1885	2	—	4	5	5	—	—	2	4	3	2	2	14	2	9	4	29
1886—1890	3	2	—	4	3	2	—	3	3	4	7	5	7	5	14	8	34
Summa 1876—1890	9	3	9	11	15	4	3	11	9	10	12	13	35	18	31	25	109
Kikhosta.																	
1876—1880	1	—	—	—	2	3	2	9	11	3	8	1	2	14	22	2	40
1881—1885	1	2	—	—	—	2	—	6	—	2	2	—	—	8	4	3	15
1886—1890	12	5	1	—	1	1	—	1	1	3	2	5	2	2	6	22	32
Summa 1876—1890	14	7	1	—	3	6	2	16	12	8	12	6	4	24	32	27	87
Difteri.																	
1876—1880	—	1	3	2	1	1	3	1	—	—	—	—	6	5	—	1	12
1881—1886	1	1	—	2	2	2	—	—	2	1	3	5	4	2	6	7	19
1886—1890	3	4	1	1	—	1	2	1	1	7	8	6	2	4	16	13	35
Summa 1876—1890	4	6	4	5	3	4	5	2	3	8	11	11	12	11	22	21	66

Tab. 9. Fortsättning.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Våren.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Strypsjuka.																	
1881—1885	2	8	5	2	4	5	4	—	2	7	1	4	11	9	10	14	44
1876—1880	3	5	11	4	7	2	—	3	4	11	5	12	22	5	20	20	67
1886—1890	8	6	5	4	5	3	1	4	4	6	9	11	14	8	19	25	66
Summa 1876—1890	13	19	21	10	16	10	5	7	10	24	15	27	47	22	49	59	177
Lungsot.																	
1876—1880	7	14	18	16	21	8	6	9	16	15	14	11	55	23	45	32	155
1881—1885	13	16	20	22	22	15	20	12	8	18	15	15	64	47	41	44	196
1886—1890	18	10	14	22	17	20	17	15	10	12	16	17	53	52	38	45	188
Summa 1876—1890	38	40	52	60	60	43	43	36	34	45	45	43	172	122	124	121	539
Hjertuberkulos.																	
1876—1880	2	4	5	8	—	2	1	4	5	3	—	1	13	3	12	7	35
1881—1885	3	4	8	4	3	3	4	5	4	7	2	4	15	12	13	11	51
1886—1890	3	2	4	4	5	4	1	2	2	3	3	—	13	7	8	5	33
Summa 1876—1890	8	10	17	16	8	9	6	11	11	13	5	5	41	22	33	23	119
Hjernslag.																	
1876—1880	1	1	1	1	—	2	4	2	4	1	5	1	2	8	10	3	23
1881—1885	2	3	3	4	5	3	3	3	3	2	2	3	12	9	7	8	36
1886—1890	3	3	3	5	5	4	6	3	2	3	3	2	13	13	8	8	42
Summa 1876—1890	6	7	7	10	10	9	13	8	9	6	10	6	27	30	25	19	101
Hjernhinneinflammation.																	
1876—1880	1	6	3	3	—	2	4	1	5	2	—	3	6	7	7	10	30
1886—1890	2	7	2	3	7	9	6	4	3	3	6	4	12	19	12	13	56
1881—1885	5	5	5	2	2	6	4	5	2	5	3	2	9	15	10	12	46
Summa 1876—1890	8	18	10	8	9	17	14	10	10	10	9	9	27	41	29	35	132

Tab. 9. Fortsättning.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Vårn.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Organiskt hjertfel.																	
1876—1880	1	—	1	2	1	—	1	1	1	2	2	1	4	2	5	2	13
1881—1885	1	2	3	1	4	1	3	2	2	3	1	3	8	6	6	6	26
1886—1890	4	4	—	3	7	7	1	—	2	1	3	5	10	8	6	13	37
Summa 1876—1890	6	6	4	6	12	8	5	3	5	6	6	9	22	16	17	21	76
Akut luftrörsinflammation.																	
1876—1880	3	3	3	4	2	1	2	1	—	1	2	3	9	4	3	9	25
1881—1885	4	5	9	5	9	5	5	3	4	3	1	6	23	13	8	15	59
1886—1890	6	12	6	11	5	8	3	2	1	2	6	8	22	13	9	26	70
Summa 1876—1890	13	20	18	20	16	14	10	6	5	6	9	17	54	30	20	50	154
Kronisk luftrörsinflammation.																	
1876—1880	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	2
1881—1885	4	1	1	5	2	3	2	—	4	2	—	—	8	5	6	5	24
1886—1890	3	3	4	3	2	1	2	1	1	3	1	1	9	4	5	7	25
Summa 1876—1890	7	4	5	9	4	4	4	1	5	6	1	1	18	9	12	12	51
Akut lunginflammation.																	
1876—1880	9	5	11	9	17	13	3	5	3	12	8	10	37	21	23	24	105
1881—1885	12	16	12	22	18	11	9	5	5	12	7	14	52	25	24	42	143
1886—1890	10	10	16	10	12	17	5	3	8	8	2	9	38	25	18	29	110
Summa 1876—1890	31	31	39	41	47	41	17	13	16	32	17	33	127	71	65	95	358
Akut mag- och tarminflammation.																	
1876—1880	1	4	2	4	1	1	4	19	19	9	4	2	7	24	32	7	70
1881—1885	2	3	4	4	6	3	9	9	11	7	3	4	14	21	21	9	65
1886—1890	3	4	2	2	3	6	18	13	18	5	2	3	7	37	25	10	79
Summa 1876—1890	6	11	8	10	10	10	31	41	48	21	9	9	28	82	78	26	214

Tab. 9. Fortsättning.

	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Våren.	Sommaren.	Hösten.	Vintern.	Summa.
Kronisk mag- och tarm-inflammation.																	
1876—1880	—	—	—	—	1	1	1	2	3	3	—	1	1	4	6	1	12
1881—1885	—	2	1	—	—	2	—	5	4	4	1	—	1	7	9	2	19
1886—1890	2	1	1	1	—	1	2	6	3	2	—	2	2	9	5	5	21
Summa 1876—1890	2	3	2	1	1	4	3	13	10	9	1	3	4	20	20	8	52
Akut njurinflammation.																	
1876—1880	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1
1881—1885	2	3	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	2	2	—	5	9
1886—1890	1	—	1	1	—	—	2	—	—	1	1	—	2	2	2	1	7
Summa 1876—1890	3	3	1	1	2	—	3	2	—	1	1	—	4	5	2	6	17
Kronisk njuriinflammation.																	
1876—1880	1	2	—	2	—	—	3	2	1	1	—	1	2	5	2	4	13
1881—1885	1	2	1	1	—	2	3	2	3	5	2	1	2	7	10	4	23
1886—1890	3	2	3	6	2	2	5	2	2	2	—	4	11	9	4	9	33
Summa 1876—1890	5	6	4	9	2	4	11	6	6	8	2	6	15	21	16	17	69

Tab. 10. Infektionssjukdomarna för hvarje år (1876—90¹⁾).

	Summa.	Barnsängsfeber.	Stelkramp.	Ros.	Varföber.	Starypsjukan.	Difteri.	Influenza.	Kikhosta.	Inhemsk kolera.	Tarmtyfus.	Skarlakansfeber.	Mässling.	Smittkoppor.
1876	30	—	2	1	—	3	3	—	10	—	10	—	1	—
1877	130	—	1	—	—	7	1	—	3	—	7	111	—	—
1878	31	—	—	1	2	8	2	—	1	—	10	7	—	—
1879	42	—	—	1	—	11	1	—	4	—	10	—	15	—
1880	57	—	—	2	—	15	5	—	22	2	9	2	—	—
1881	30	5	—	—	—	9	7	—	2	—	6	—	1	—
1882	93	—	—	2	—	24	1	—	1	—	7	8	18	32
1883	74	1	1	2	—	22	6	—	8	—	6	5	—	23
1884	54	2	—	1	—	8	2	—	2	—	4	30	5	—
1885	38	2	1	1	1	4	3	—	2	1	6	17	—	—
1886	32	2	6	4	—	3	1	—	5	1	7	3	—	—
1887	27	1	—	2	1	—	2	—	5	—	6	9	1	—
1888	79	1	1	2	—	14	14	—	—	—	6	1	40	—
1889	46	3	—	2	—	24	4	—	6	—	7	—	—	—
1890	84	2	—	2	1	25	14	10	16	—	8	6	—	—
Summa	847	19	12	23	5	177	66	10	87	4	109	199	81	55

Tab. 11. Antalet döda på Helsingborgs fattighus.
1876—90.

	Mankön.	Qvinnkön	Summa.
1876—1880 . . .	23	16	36
1881—1885 . . .	46	17	63
1886—1890 . . .	49	24	53
1876—1890 . . .	98	57	155

¹⁾ Tabellen uppställd enligt 1891 års nomenklatur.

Tab. 12. Dödsorsakerna i Helsingborg 1876—90 efter Hölsovårdsnämndens sammandrag ¹⁾.

	Summa.	Andra sjukdomar och okända dödsorsaker.	Väldsamma dödsorsaker.	Sjukdomar i urin- och forplantningsorganen.	Sjukdomar i matsmält- ningsorganen.	Öfriga sjukdomar i respi- rationsorganen.	Lungsoth.	Lunginflammation.	Sjukdomar i cirkulations- organen.	Hjernans, nervsystemets och sinnessjukdomar.	Kräfta, konstitutionella o. förgiftningssjukdomar.	Infektionssjukdomar.	Ålderdomssjukdomar.	Medfödda sjukdomar.
1876	217	8	11	5	21	15	41	19	7	24	14	26	4	22
1877	248	11	4	4	17	11	26	18	—	16	13	120	8	—
1878	162	22	5	1	14	10	27	17	1	22	14	22	5	2
1879	195	18	7	4	26	17	25	23	8	17	12	31	6	1
1880	246	12	3	8	32	21	39	31	5	26	10	40	6	13
1881	234	18	4	7	16	31	33	36	6	37	8	23	13	2
1882	298	8	13	10	30	49	46	24	4	20	15	67	5	7
1883	280	26	11	7	24	42	40	20	7	24	15	49	8	7
1884	259	16	2	7	17	21	40	27	13	39	11	45	7	14
1885	248	19	—	5	11	26	37	40	3	37	19	32	7	12
1886	242	22	5	5	25	27	40	18	5	42	10	19	13	11
1887	210	4	6	7	33	20	29	14	7	30	16	25	9	10
1888	312	15	5	8	25	37	49	31	12	26	14	62	17	11
1889	289	21	4	10	34	43	33	24	11	29	25	20	9	26
1890	336	11	17	11	29	54	37	25	12	27	16	57	13	27
1876—1890	3,776	231	97	99	354	424	542	367	101	416	212	638	130	165

¹⁾ Enligt 1874 års nomenklatur.

Rättelser.

Följande tabell upptager månadernas och årstidernas dödstal, uträknade genom en konstant med tre decimaler.

	Medfödda sjukdomar.	Ålderdomssjukd.	Mässling.	Skarlakensfeber.	Tarmtyfus.	Kikhosta.	Difteri och stryp-sjuka.	Akuta infektiöns-sjukdomar.	Kroniska infektiöns-sjukdomar.	Lungrot.	Nervsystemets sjukdomar.	Cirkulationsorganens sjukdomar.	Luftörsinflammation.	Lunginflammation.	Andningsorganens sjukdomar.	Matsmältningsorganens sjukdomar.	Diarrhésjukdomar.	Urinorganens sjukdomar.
Januari . .	11,7	8,8	0,6	11,7	5,3	8,2	9,9	46,1	26,9	22,2	8,8	5,8	11,7	18,1	33,3	12,8	4,7	5,3
Februari . .	9,3	6,4	0,6	12,8	1,8	4,1	14,6	40,3	30,4	23,4	16,4	5,3	14,0	18,1	33,3	9,3	8,2	5,3
Mars . . .	7,0	9,9	10,5	14,6	5,3	0,6	14,6	58,4	40,9	30,4	13,4	4,7	13,4	22,8	39,7	9,3	5,8	3,5
April . . .	4,7	5,8	7,0	10,5	6,4	—	8,8	43,2	44,4	35,0	12,3	4,1	16,9	23,9	43,8	9,3	6,4	6,4
Maj	8,2	4,1	5,8	18,7	8,9	1,8	11,1	54,9	40,3	35,0	14,6	7,6	11,7	27,4	41,5	11,1	6,4	2,3
Juni	7,0	7,0	0,6	8,8	2,3	3,5	8,2	29,8	30,4	25,1	18,1	5,8	10,5	23,9	36,3	13,4	8,2	2,9
Juli	7,0	3,5	6,4	7,0	1,8	1,2	5,8	25,1	29,2	25,1	17,5	5,3	8,2	9,9	19,3	26,3	19,9	8,2
Augusti . .	4,7	3,5	1,8	4,1	6,4	9,3	5,3	32,1	28,6	21,0	13,4	2,3	4,1	7,6	13,4	35,6	31,5	5,3
September	9,9	5,8	1,8	4,1	5,3	7,9	7,6	28,0	26,3	19,9	14,0	2,9	5,8	9,3	18,7	36,8	33,9	3,5
Oktober . .	9,3	5,8	5,3	6,4	5,8	4,8	18,7	43,8	33,9	26,3	12,3	4,1	7,1	18,7	27,4	22,8	17,5	5,3
November	9,3	8,8	5,8	9,3	7,0	7,0	15,2	47,3	29,8	26,3	14,6	4,1	5,8	9,9	18,7	8,2	5,8	1,8
December .	9,9	6,4	1,2	8,2	7,6	3,5	22,2	45,6	28,6	25,1	11,7	5,8	10,5	19,3	32,7	11,1	7,0	3,5
Våren . . .	6,6	6,6	7,8	14,6	6,8	0,3	11,5	52,2	41,8	33,5	13,4	5,8	14,0	24,7	41,7	9,9	6,2	4,1
Sommaren	6,2	4,7	2,9	6,6	3,5	4,7	6,4	29,0	29,4	23,4	16,3	4,5	7,6	13,8	23,2	25,1	19,8	5,5
Hösten . .	9,5	6,8	4,8	6,6	6,0	6,3	13,8	39,7	30,0	24,2	13,6	3,7	6,2	12,6	21,6	22,6	19,0	3,5
Vintern . .	10,3	7,2	0,8	10,9	4,9	5,3	15,6	44,0	28,6	23,5	12,3	5,6	12,0	18,5	23,1	11,1	6,6	4,7
Sommar— höst . .	7,9	5,8	3,6	6,6	4,6	5,5	10,1	34,2	29,7	23,8	14,9	4,1	6,9	13,2	22,4	23,9	19,4	4,5
Vinter—vår	8,5	6,8	4,3	12,8	5,8	3,1	13,6	48,1	35,2	28,5	12,9	5,5	13,0	21,6	37,4	10,5	6,4	4,4
Året	8,2	6,3	3,9	9,7	5,3	4,3	11,9	41,2	32,4	26,2	13,9	4,8	10,0	17,4	29,9	17,2	12,9	4,4

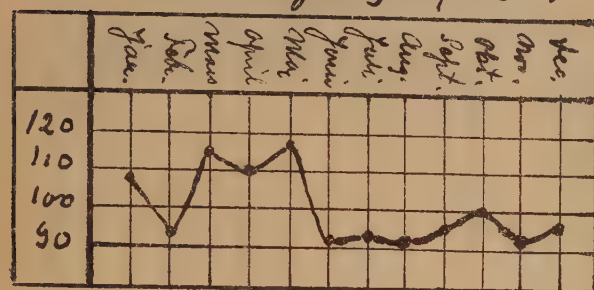
Om hela årets dödstal = 100, blifva dödstalen för månaderna följande:

	Medfödda sjukdomar.	Ålderdomssjukd.	Mässling.	Skarlagensfeber.	Tarmtyfus.	Kikhosta.	Difteri och strupsjuka.	Akuta infektions-sjukdomar.	Kroniska infektions-sjukdomar.	Lungrot.	Nervsystemets sjukdomar.	Cirkulationsorganens sjukdomar.	Luftrörsinflammation.	Lunginflammation.	Andningsorganens sjukdomar.	Matsmälningssorganens sjukdomar.	Diarrhésisjukdomar.	Urinorganens sjukdomar.
Januari . .	143	139	15	121	100	193	84	112	83	85	63	120	117	104	111	74	36	120
Februari . .	114	101	15	132	34	96	124	98	93	89	118	114	140	104	111	54	63	120
Mars. . . .	86	157	267	151	100	14	124	140	126	116	96	97	134	131	133	54	45	78
April . . .	57	92	179	108	120	—	75	105	137	134	88	85	169	137	147	54	50	145
Maj	100	65	148	193	166	42	94	133	124	134	105	158	117	157	139	65	50	52
Juni	86	111	15	91	43	82	70	72	93	96	130	120	105	137	123	78	63	65
Juli	86	55	164	72	34	28	49	61	90	96	126	110	82	57	65	153	154	186
Augusti . .	57	55	44	42	120	219	45	78	88	80	96	47	41	44	45	207	244	120
September	121	92	44	42	100	164	64	68	81	76	101	60	58	53	63	214	262	78
Oktober . .	114	92	136	66	109	112	158	106	105	101	88	85	71	107	92	133	135	120
November	114	139	148	96	132	164	129	115	91	101	105	85	58	57	63	48	45	40
December .	121	101	30	85	143	82	188	111	88	96	84	120	105	111	108	65	54	78

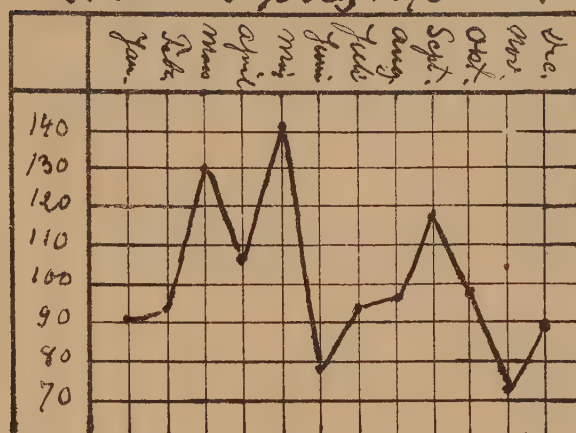
Sidan	3	7 raden	nedifrån	står	öfvannämnda	rättas till	öfvannämnda
"	3	3	"	"	gäller för	"	gäller dödstal för
"	13	13	"	uppiifrån	374	"	394
"	17	2	"	"	10,5	"	10,4
"	18	9	"	nedifrån	8,1	"	8,2
"	26	6	"	"	h	"	och
"	28	8	"	uppiifrån	1888	"	1885
"	30	1	"	nedifrån	dödstal	"	dödsfall
"	35	4	"	uppiifrån	50,9	"	55,0
"	48	9	"	nedifrån	1,3	"	1,1
"	52	9	"	uppiifrån	är	"	äro
"	54	3	"	"	1867	"	1876
"	61	1	"	"	mankönet,	"	mankönet
"	61	8	"	nedifrån	Tabellen 6	"	Tabellen 3
"	61	7	"	"	1871	"	1876
"	63	3	"	uppiifrån	Andningsorganen	"	Andningsorganens
"	75	8	"	nedifrån	18,4	"	183,9
"	77	9	"	"	5,369	"	2,369

Månatliga relativa medelbördigheten i Helsingborg 1876-9

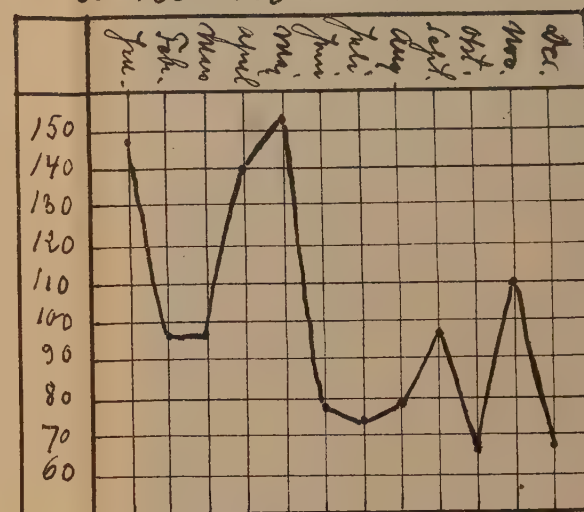
1. Helsingborg 1876-90.

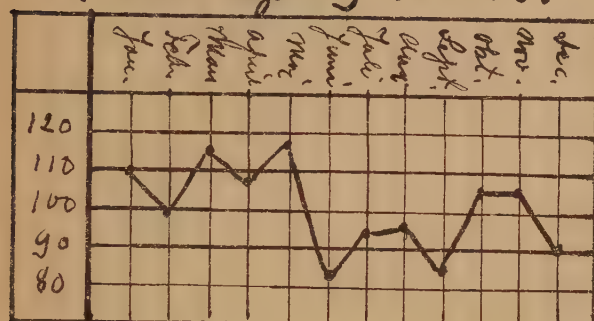
2. Helsingborg 1876-80.

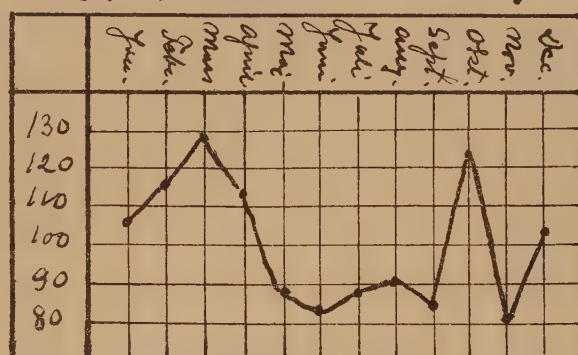
8. Åldern 10-20 år.

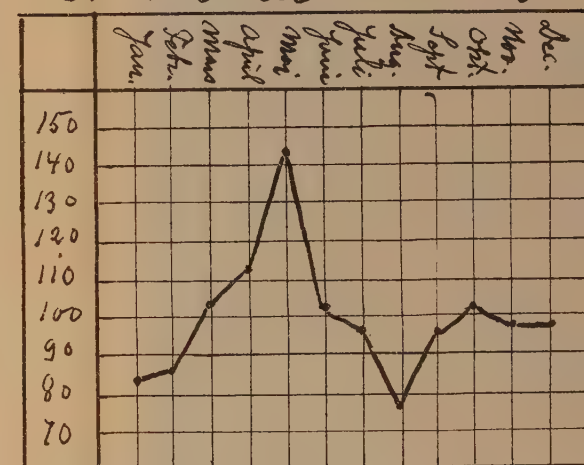
3. Helsingborg 1881-85.

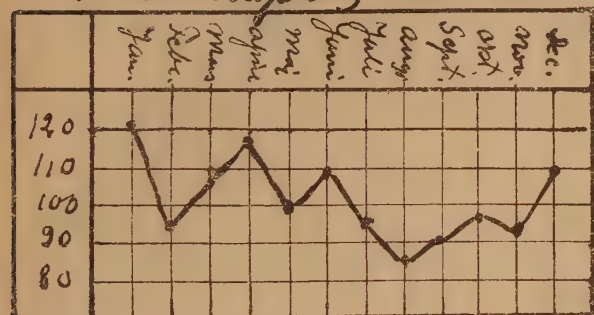
6. Åldern 1-5 år.

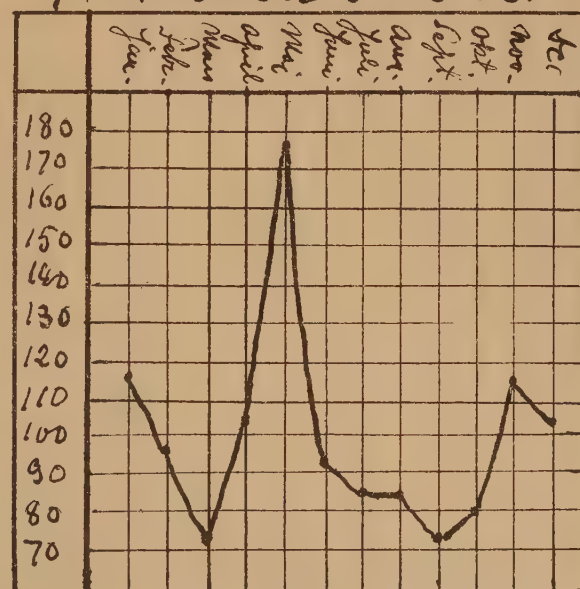
9. Åldern 20-40 år.

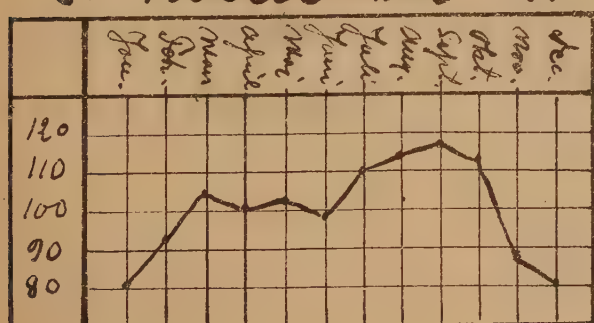
4. Helsingborg 1886-90.

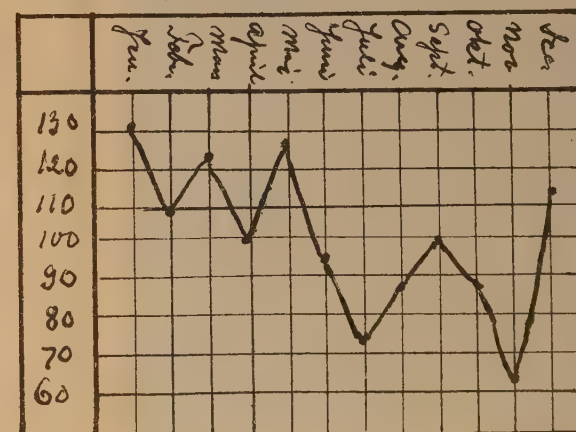
7. Åldern 5-10 år.

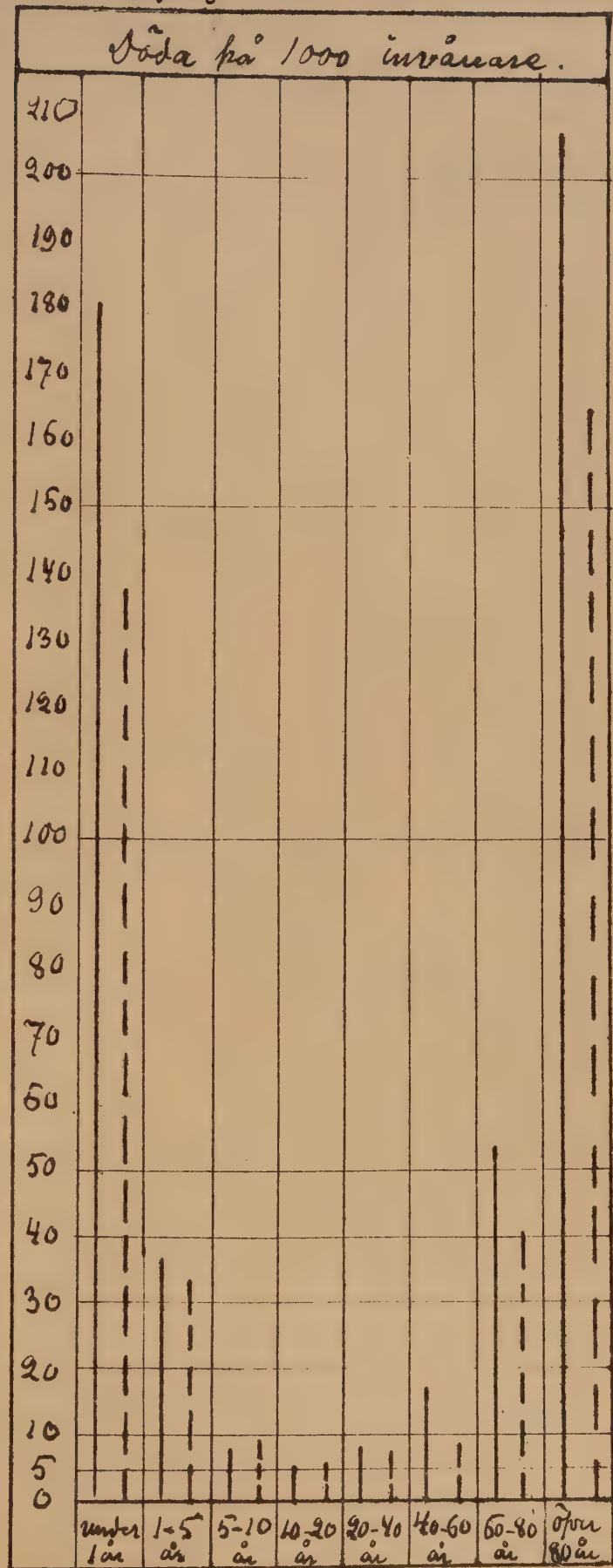
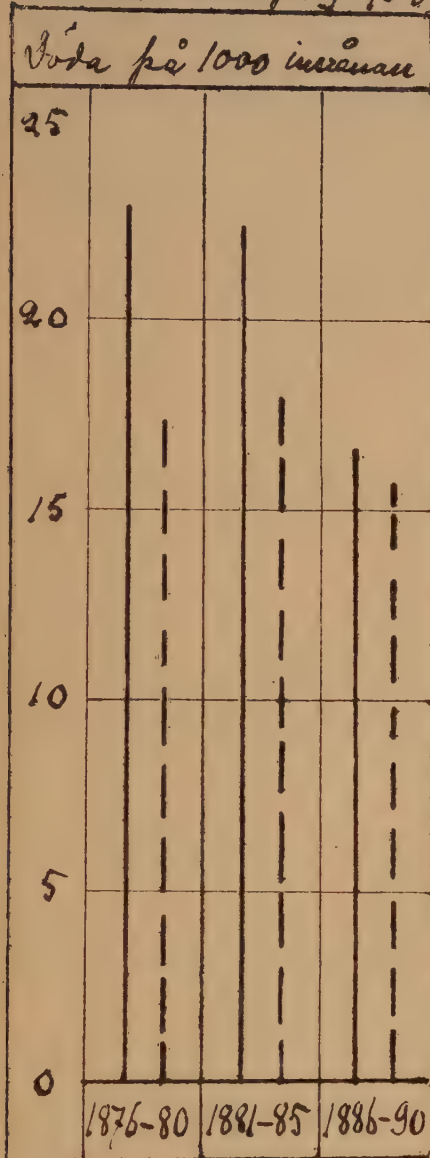
5. Åldern under 1 år.

10. Åldern 40-60 år.

Dödsfallet i Helsingborg 1876-90.

—— Mankön
 ---- Fruktöna

HELSINGBORG.

1876

1890

